

2014

Koncernregnskab

Fuldkonsolidering og equity-metoden

Et specialeprojekt om indregning af dattervirksomheder ved fuldkonsolidering og indregning af associerede virksomheder ved equity-metoden i koncernregnskabet.

Titelblad

Uddannelsesinstitution: Aalborg Universitet

Uddannelse: Cand. Merc. Aud.

Fagområde: Ekstern Rapportering

Afleveringsdato: 1. August 2014

Sider: 83 **Anslag:** 126.823 **Normalsider:** 53

Vejleder: Allan Sort Dahl

Dette kandidatspeciale er udarbejdet på 10. semester på Aalborg Universitet. Specialet omhandler, hvordan dattervirksomheder og associerede virksomheder indregnes i koncernregnskabet efter ÅRL og IFRS. For at undersøge dette er der anvendt fiktive casevirksomheder, der er med til at illustrere, hvordan teorien inden for området anvendes. Projektet er udarbejdet i samarbejde med min vejleder Allan Sort Dahl, som jeg gerne vil takke for et godt samarbejde, samt gode råd og vejledning.

Udarbejdet af:

Sebastian Torp Lauritsen

AALBORG UNIVERSITET

Indholdsfortegnelse

Executive summary.....	5
1. Indledning	6
2. Problemformulering	8
3. Afgrænsning.....	8
4. Metode	10
5. Præsentation af casevirksomheder	13
6. Koncernpligt.....	17
7. Analyse del 1: Indregning af dattervirksomheder	21
7.1 Bestemmende indflydelse	21
7.1.1 Bestemmende indflydelse ifølge dansk lovgivning	21
7.1.2 Bestemmende indflydelse ifølge IFRS 10	22
7.1.2.1 Indflydelse.....	23
7.1.2.2 Afkast.....	26
7.1.2.3 Indflydelse og afkast	26
7.2 Fuldkonsolidering	29
7.2.1 Klargøring og afstemning af enkeltvirksomheders regnskaber	29
7.2.2 Eliminering af intern gæld og tilgodehavender og internt udbytte	34
7.2.3 Købsomvurdering af opkøbte dattervirksomheder	36
7.2.4 Eliminering af intern handel med omsætningsvarer og avance herpå	40
7.2.5 Eliminering af internt handlede anlægsaktiver og avance herpå	44
7.2.6 Følgekorrigeeringer af skat	48
7.2.7 Udskillelse af minoritetsandel af dattervirksomhed.....	51
7.2.8 Indarbejdelse af koncerngoodwill og afskrivning herpå.....	52
7.3 Koncernregnskab	57
8. Analyse del 2: Indregning af associerede virksomhed.....	60

8.1 Betydelig indflydelse	60
8.2 Equity-metoden	62
8.2.1 Afstemning og korrektion af enkeltvirksomheders regnskaber	65
8.2.2 Købsomvurderinger af opkøbte identificerbare aktiver og forpligtelser til dagsværdi	66
8.2.3 Eliminering af interne avancer	67
8.2.4 Korrektion af udskudt skat	69
8.2.5 Indregning af goodwill	70
8.2.6 Beregning af equity-metoden	72
8.2.7 Nettoopskrivningsreserven og det færdige koncernregnskab	75
9. Konklusion	79
10. Litteraturliste	82

Executive summary

This project examines how to recognize subsidiaries and associates in the consolidated financial statement. It reviews how to consolidate according to Danish legislation and International Financial Reporting Standards and uses case companies to illustrate the process.

It explains when a parent company has control over another firm, therefore making it a subsidiary, and when a company has significant influence on another firm, making it an associate, and how to recognize both in the consolidated financial statement through full consolidation and the equity method. Fictive case companies are used to illustrate both methods.

The analytical view is used to examine this statement which is based on the assumption that reality is factive. These facts can be objective and subjective and both are viewed as true. Objective facts in my project are the Danish legislation and International Financial Reporting Standards and subjective facts are KPMG's and PWC's books on accounting.

The project concludes that subsidiaries are to be recognized by full consolidation and associates by equity method. The criteria for when a company is a subsidiary differ on whether the parent company follows Danish legislation or IFRS. Danish legislation is rule based whereas IFRS is assess based. The way subsidiaries are recognized is by eliminating assets, liabilities, equity, income and expenses relating to transactions between entities in the group. According to Danish legislation the parent company is only allowed to calculate its share of goodwill, while IFRS allow for full goodwill that includes both the parent's and minorities' share.

The equity method is used to recognize associates, and here assets and liabilities are not to be eliminated but income relating to transactions between parent and associate are. According to Danish legislation all downstream sales are to be eliminated and upstream only to the extent of the investor's interest in the associate. According to IFRS both downstream and upstream are eliminated to the extent of the investor's interest in the associate.

1. Indledning

Ifølge Årsregnskabsloven (ÅRL) er en koncern defineret som en modervirksomhed og alle dens dattervirksomheder, hvor en modervirksomhed er en virksomhed, som har bestemmende indflydelse over en eller flere dattervirksomheder. Bestemmende indflydelse vil sige, at modervirksomheden bestemmer over de driftsmæssige og økonomiske beslutninger i dattervirksomheden (ÅRL bilag 1 B).

En virksomhed kan også have kapitalandele i andre virksomheder, som virksomheden ikke har bestemmende indflydelse over. Der vil da være tale om enten associerede virksomheder eller fælles ledet virksomheder. I associerede virksomheder har modervirksomheden kun betydelig indflydelse, og dermed ikke fuld kontrol over den associerede. Der foreligger som regel betydelig indflydelse, når en virksomhed ejer 20 pct. eller mere af stemmerettighederne i den associeret virksomhed, men dog under 50 pct., og kan udøve indflydelse på den driftsmæssige og økonomiske ledelse jf. ÅRL bilag 1 B. I en fælles ledet virksomhed har ingen af parterne bestemmende indflydelse, idet virksomheden netop er fælles ledet, hvor ingen af parterne kan foretage sig noget uden enstemmighed. Ejer en virksomhed under 20 pct. af virksomhed, og har ingen anden kontraktretlig beføjelser, er der tale om porteføljeaktier (Dahl, 2013; s. 8)

Virksomheder kan vælge at aflægge koncernregnskab efter ÅRL eller IFRS (PWC, 2014; s. 59). IFRS står for International Financial Reporting Standard, og er de regelsæt børsnoteret virksomheder i regnskabsklasse D skal følge både i selskabsregnskabet og i koncernregnskabet, mens alle andre virksomheder kan vælge at anvende IFRS til selskabsregnskabet og koncernregnskabet. IFRS anvender også begreberne dattervirksomhed, associerede virksomhed og joint ventures, og er defineret magen til ÅRL (IFRS 10 appendiks A og IAS 28, afsnit 5). Derudover har IFRS et fjerde begreb kaldet samarbejdsaktiviteter. Denne type virksomhed er struktureret som en joint ventures, hvilket vil sige, virksomheden er fælles ejet, men hvor de involverende virksomheder har et direkte økonomisk ejerskab til nogle af aktiverne og forpligtelserne modsat ejerne i joint ventures, der har kun et indirekte ejerskab (Møller, 2012; s. 151).

En modervirksomhed skal udarbejde et koncernregnskab. Dette skal vise regnskabsbrugeren, hvordan den økonomiske situation er for alle virksomhederne i koncernen set som én samlet enhed. Det vil sige, at koncernvirksomhedernes aktiver og passiver, deres finansielle stilling samt deres resultat, skal ses som om de tilsammen er én enkelt virksomhed jf. ÅRL §§ 109 og 115. Koncernen

kan bestå af dattervirksomheder, associerede virksomheder og fællesejet virksomheder, hvorfor disse skal medregnes i koncernregnskabet. Der er dog flere måder, hvorpå de kan indregnes.

Der kan indregnes efter kostprismetoden, hvor man indregner kostprisen for aktiverne og forpligtelser i virksomhederne i koncernregnskabet. Dette kan give et mindre realistisk billede af koncernregnskab, idet der ikke tages hensyn til fx værdistigninger. Dagsværdimetoden kan også anvendes til indregning af aktiverne og forpligtelser, hvor denne metode medregner værdistigninger. Metoden er svær at anvende, idet man skal vide, hvad aktiver og passiver er værd på indregningstidspunktet. Der er ikke tale om de regnskabsmæssige værdier, men det aktiverne og passiverne er værd "lige nu". Dette er svært at vide med mindre alle informationer er tilgængelig i hele verden, også kaldet et perfekt marked, hvilket den virkelige verden ikke er (Møller, 2012; s. 148). En tredje indregningsmetode er pro rata konsolidering, hvor denne metode indregner aktiver og forpligtelser ud fra den ejermæssige andel, hvor 50 pct. ejerandel medfører indregning af 50 pct. af aktiverne og forpligtelser. Pro rata konsolidering anvendes på joint ventures (ÅRL § 124).

En væsentlig ulempe ved de tre ovenstående metoder er deres mangel på hensyn til koncerninterne transaktioner. Virksomheder i en koncern handler ofte med hinanden, hvorfor der vil være interne salg og interne tilgodehavender og gæld. Der vil blive indregnet for meget i koncernregnskabet, hvis der ikke tages højde for interne transaktioner. Der skal derfor ske en konsolidering af koncernvirksomhederne, der kan foretages fuldt ud eller delvis. Ved fuldkonsolidering elimineres alle koncerninterne transaktioner, og indregningen sker linje for linje. Ved delvis konsolidering kan equity metoden anvendes, hvor koncerninterne transaktioner elimineres ud fra forholdsmæssig ejerandel, og indregningen sker på én linje.

I ÅRL og IFRS skal dattervirksomheder indregnes ved fuld konsolidering og associerede virksomheder skal indregnes efter equity-metoden i koncernregnskabet, hvorfor disse to indregningsmetoder er interessante at undersøge nærmere. Da virksomheder kan vælge at aflægge regnskaber efter enten ÅRL eller IFRS, er det ligeledes interessant at undersøge reglerne i begge regelsæt. Dette har derfor ledt mig frem til følgende problemformulering:

2. Problemformulering

Hvordan indregnes kapitalandele i dattervirksomheder ved fuldkonsolidering og kapitalandele i associerede virksomheder ved equity-metoden i koncernregnskabet efter Årsregnskabsloven og de internationale standarder?

3. Afgrænsning

Jeg har afgrænset mig fra indregningsmetoderne dagsværdi, kostpris og pro rata konsolidering, idet dattervirksomheder skal indregnes ved fuldkonsolidering, mens associerede virksomheder skal indregnes ved equity-metoden i koncernregnskabet ifølge ÅRL, hvorfor de andre indregningsmetoder ikke er interessante her til.

Jeg har ligeledes afgrænset mig fra at undersøge, hvordan pengestrømsopgørelsen udarbejdes i koncernforhold, idet dette er med til at begrænse omfanget af projektet, samt principperne for konsolidering også gælder for pengestrømsopgørelsen, hvorfor ved at have undersøgt fuldkonsolidering, vil pengestrømsopgørelsen være undersøgt. Koncernpengestrømsopgørelsen skal vise alle virksomhedernes opgørelser som var det én samlet jf. ÅRL § 115, hvorfor koncerninterne betalinger elimineres. Dette er varekøb, rente- og afdragsbetalinger samt køb af anlægsaktiver. Jeg undersøger heller ikke, hvordan ledelsesberetningen skal udarbejdes for koncernregnskabet.

Ligeledes har jeg afgrænset mig fra skat, da dette er et område, man kan skrive selvstændige projekter om, hvorfor det vil være for omfattende at undersøge i dette projekt. Desuden ændres de enkelte regnskabs skatteopgørelse ikke i koncernregnskabet, hvorfor der ikke sker korrektion af skat i konsolideringsprocessen. Siden der sker købsomvurdering og eliminering af interne avancer vil udskudt skat blive berørt, hvorfor denne skat er den eneste der vil blive behandlet heri. Udskudt skat er fremkommet ved en midlertidig forskel i de regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser, hvilket adskiller den fra almindelig skat.

Jeg undersøger heller ikke valutaomregning eller revisionsforhold, så som påtegninger eller hvordan revisor reviderer koncernregnskaber, idet projektet omhandler den regnskabsmæssige behandling af koncernregnskaber, hvorfor disse områder ikke er relevante for projektet.

Reglerne i de internationale standarder gælder for alle type virksomheder, men der er særlige regler for investeringsvirksomheder i IFRS 10 og IAS 28. Jeg vil ikke komme ind på

investeringsvirksomheder eller reglerne for dem, idet projektet omhandler koncernregnskaber for almindelige virksomheder.

Goodwill er et omfattende område, hvor der kan skrives selvstændige projekter. Der er to former for goodwill; oparbejdet goodwill og tilkøbt goodwill. Den oparbejdede goodwill vil ikke blive behandlet i dette projekt. Den tilkøbte goodwill opstår ved virksomhedsovertagelse, og bliver udregnet og behandlet første gang på overtagelsestidspunktet. Dette projekt omhandler koncernregnskaber efter virksomhedsovertagelse, hvorfor der kun undersøges, hvordan efterbehandling af goodwill er i det omfang, jeg mener, er dækkende for projektet.

4. Metode

I dette afsnit vil jeg redegøre for, hvilket metodesyn projektet er udarbejdet med, samt beskrive, hvordan projektet er opbygget.

Projektet er udarbejdet med det analytiske metodesyn. I det analytiske metodesyn består virkeligheden af facts, og er uafhængig af videnskaberens, hvilket vil sige, at uanset hvad jeg konkluderer i dette projekt, vil koncernregnskaber være det samme (Abnor, 2009; side 36). At virkeligheden består af facts betyder, at videnskaberens vil indsamle og bruge facts til at beskrive og forklare virkeligheden. Facts består af objektive facts som fx alderen på en virksomhed, og subjektive facts som fx holdninger om en virksomhed. Begge typer opfattes som sande og behandles derfor ens (Abnor, 2009; s. 81).

Jeg vil anvende objektive facts som ÅRL og diverse internationale standarder, idet de fortæller, hvordan koncernregnskabet skal udarbejdes, og subjektive facts som KPMG's regnskabshåndbog og PWC's regnskabshåndbog, idet de indeholder disse virksomheders holdninger til udarbejdelse af koncernregnskabet.

I det analytiske syn er virkeligheden summativ, hvilket vil sige, at jo flere dele af virkeligheden der analyseres, des tættere kommer man på det sande billede af helheden, altså virkelighed (Abnor, 2009; s. 36).

Jeg vil undersøge indregning af kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder, men afgrænset mig fra pro-rata konsolidering og kostpris og dagsværdi. Havde jeg taget alle indregningsmetoderne med, vil jeg dermed få et mere komplet billede af virkeligheden. Det er dog indregning af dattervirksomheder og associerede virksomheder der anvendes mest i praksis, hvorfor det er rimelig at antage, at jeg, ved kun at undersøge disse to indregningsmetoder, vil få et sandt billede af virkeligheden.

Det analytiske syn har 4 ambitionsniveauer (Heldbjerg, 2006; s. 48); beskrivelse, forklaring, forudsigelse og vejledning. Disse niveauer vil blive beskrevet herunder, hvor jeg vil komme ind på, hvordan jeg opfylder dem, samt de er med til at strukturere mit projekt.

Det beskrivende niveau bruges til at introducere data, der kan lede frem til et undersøgelsesfelt. Det er derfor også på dette niveau at problembaggrund, problemfelt og problemformulering finder sted

(Heldbjerg, 2006; s. 49). Jeg anvender ÅRL og de internationale standarder som data til at komme frem til min problemformulering, samt den viden jeg har tillært mig omkring koncernregnskaber gennem min uddannelse. I mit projekt vil afsnittene indledning, problemformulering og afgrænsning henhøre under dette niveau.

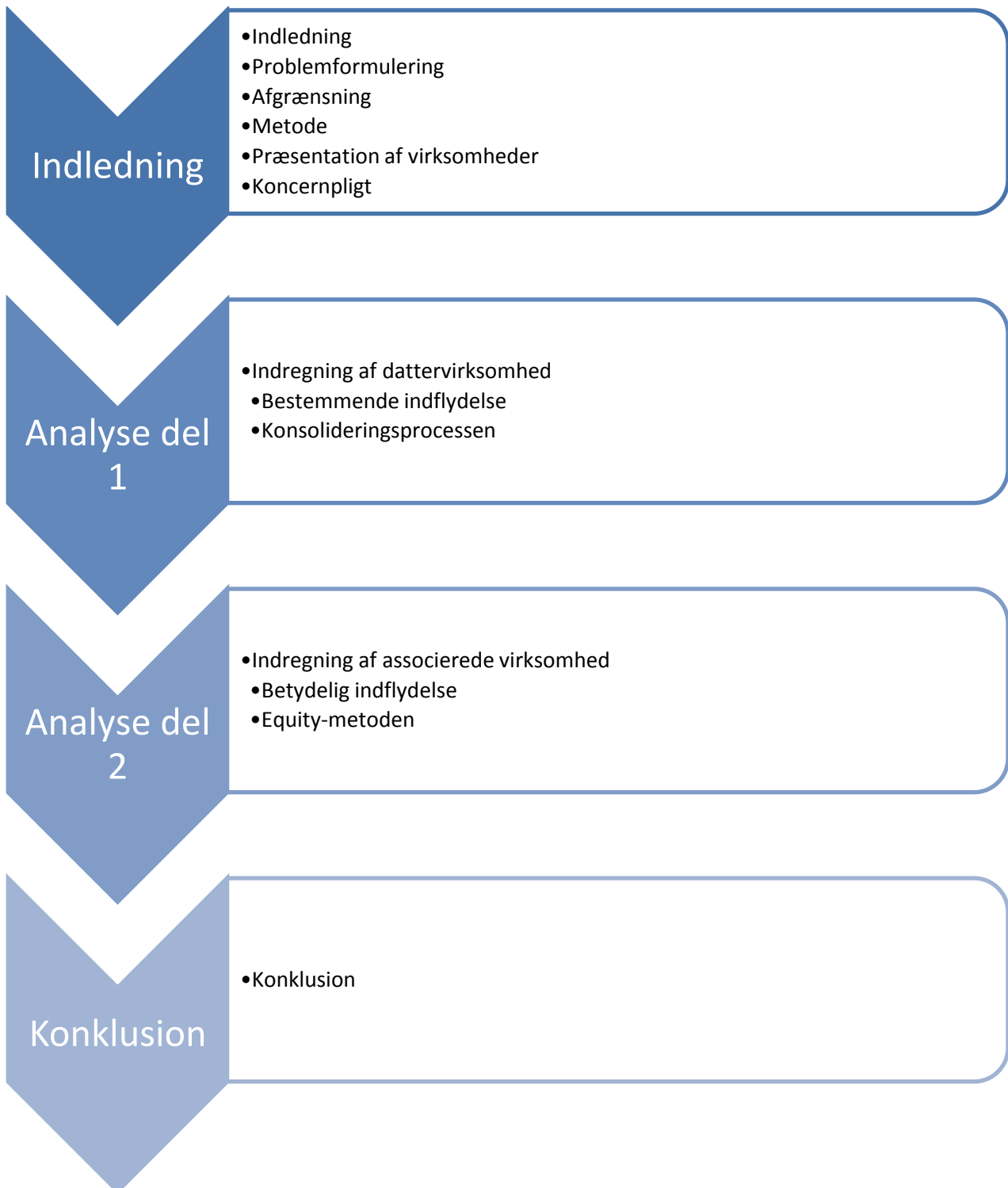
På det forklarende niveau bliver teori og materialer, der anvendes i projektet til besvarelse af det foregående niveau, præsenteret og behandlet (Heldbjerg, 2006; s. 50). Det vil sige, det er her analysen foretages. Den teori og empiri jeg vil anvende, består af diverse love og standarder, regnskabshåndbøger, samt fiktive casevirksomheder. Analysen i projektet vil være opdelt i to dele. I første del vil indregning af dattervirksomheder ved fuldkonsolidering blive behandlet. Dette sker ved, at jeg gennemgår de forskellige trin i konsolideringsprocessen, og forklarer, hvordan disse trin behandles på mine fiktive casevirksomheder. I anden del vil indregning af associerede virksomheder ved equity-metoden blive behandlet. Dette sker ved, at jeg forklarer om den modificerede konsolidering, der skal til for at udregne equity-værdien. Her vil jeg ligeledes inddrage mine fiktive virksomheder.

Det forudsigende niveau vil være, hvor jeg konkluderer på, hvad jeg er kommet frem til på det forklarende niveau (Heldbjerg, 2006; s. 51). Jeg har valgt en deduktiv tilgang i mit projekt, idet jeg ud fra mine undersøgelser af indregningsmetoderne vil generalisere mine resultater, således at det jeg er kommet frem til, vil være gældende for alle koncernregnskaber der udarbejdes med.

Det sidste niveau er det vejledende. Det er her en perspektivering vil finde sted.

Opbygningen af projektet er illustreret i figur 1 herunder:

Figur 1 opbygning af projektet

5. Præsentation af casevirksomheder

Som nævnt vil jeg anvende casevirksomheder til undersøgelse af min problemformulering. Casevirksomhederne er fiktive, hvilket vil sige, at de ikke eksisterer i virkeligheden, og beløbene er i regnskaberne er nogle, jeg har fundet på. Virksomhederne skal hjælpe med at forklare, hvordan koncernregnskabet udarbejdes i praksis, og udgør dermed en væsentlig del af analysen. Derfor vil jeg i dette afsnit præsentere de tre casevirksomheder, jeg vil anvende.

Der skal være en modervirksomhed, en dattervirksomhed og en associerede virksomhed, idet dette er de tre typer virksomheder projektet omhandler. Modervirksomheden hedder Moder A/S, dattervirksomheden hedder Datter A/S og den associerede virksomhed hedder Associerede A/S. Navnene er valgt for at holde analysen simpel, og hjælpe læseren med at forstå, hvad der foregår i analysen.

Alle tre virksomheder er store virksomheder. Store virksomheder, der er regnskabspligtige efter ÅRL § 3 stk. 1, skal i det mindste aflægge årsregnskab efter reglerne i regnskabsklasse C jf. ÅRL § 7 nr. 3, og er defineret som virksomheder, der ikke er små eller mellemstore virksomheder. En mellemstor virksomhed er defineret som virksomheder, der ikke er små virksomheder, og som i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser:

- En balancesum på 143 mio. kr.,
- En nettoomsætning på 286 mio. kr. og
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 250.

De vil sige, at store virksomheders balancesum, nettoomsætning og antal gennemsnitlig heltidsbeskæftigede ligger over disse grænser.

Jeg har valgt, at casevirksomhederne er regnskabsklasse C virksomheder, idet koncernregnskabet i det mindste skal opstilles efter reglerne for regnskabsklasse C jf. ÅRL § 7 stk. 4, uanset hvilken regnskabsklasse koncernvirksomhederne ellers hører til, med mindre virksomhederne følger regnskabsklasse D.

Moder A/S ejer 75 pct. af Datter A/S, og købte kapitalandelene for 2 år siden. Moder A/S ejer ligeledes 35 pct. af Associerede A/S, der blev opkøbt for 1 år siden. Resultatopgørelserne og balancerne for alle tre casevirksomheder er vist i tabellerne herunder.

Tabel 1: Resultatopgørelse for Moder A/S, Datter A/S og Associerede A/S

Resultatopgørelse (mio. kr.)	Moder A/S	Datter A/S	Associerede A/S
Nettoomsætning	1.455	855	1.090
Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling	550	-195	175
Andre driftsindtægter	85	20	30
- Vareforbrug	635	275	545
Bruttofortjeneste/tab	1.455	405	750
Personaleomkostninger	115	60	85
Afskrivninger	165	95	25
Andre driftsomkostninger	30	15	20
Indtægter fra kapitalandele i dattervirksomheder	75	-	-
Finansielle indtægter	10	5	15
Koncerninterne finansielle indtægter	4	3	
Finansielle omkostninger	15	20	10
Koncerninterne finansielle omkostninger	3	4	
Ordinært resultat før skat	1.216	219	625
Skat af årets resultat	95	25	65
Årets resultat	1.121	194	560

Tabel 2: Aktivsiden i balancen for Moder A/S, Datter A/S og Associerede A/S

Balancen (mio. kr.)	Moder A/S	Datter A/S	Associerede A/S
Aktiver			
<i>Anlægsaktiver</i>			
Materielle anlægsaktiver			
Grunde og bygninger	20.000	1.500	6.850
Maskiner	5.500	1.850	1.200
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	850	250	150
Finansielle anlægsaktiver			
Kapitalandele i dattervirksomheder	1.000	-	-
Koncerninterne tilgodehavender	45	150	-
Kapitalandele i associerede virksomheder	600	-	-
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	25	-	-
Anlægsaktiver i alt	28.020	3.750	8.200
<i>Omsætningsaktiver</i>			
Varebeholdning			
Råvarer	1.500	450	550
Varer under fremstilling	1.600	615	850
Færdigvarer	1.250	390	475
Tilgodehavender			
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	550	65	185
Koncerninterne tilgodehavender	30	200	
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	25		
Andre tilgodehavender	660	10	35
Værdipapirer	100	-	200
Likvid beholdning	1.199	124	325
Omsætningsaktiver i alt	6.914	1.854	2.620
Aktiver i alt	34.934	5.604	10.820

Tabel 3: Passivside i balancen for Moder A/S, Datter A/S og Associerede A/S

Balancen (mio. kr.)	Moder A/S	Datter A/S	Associerede A/S
Passiver			
<i>Egenkapital</i>			
Virksomhedskapital	500	500	500
Reserve for overskud	6.600	650	650
Reserve for opskrivninger	150	-	-
Overført overskud	1.121	94	560
Egenkapital i alt	8.371	1.244	1.710
Hensætte forpligtelser			
Hensættelser til udskudt skat	135	35	65
<i>Gældsforpligtelser</i>			
Langfristede gældsforpligtelser			
Gæld til realkreditinstitutter	20.770	3.045	6.265
Langfristet koncernintern gæld	150	45	-
Kortfristede gældsforpligtelser			
Kortfristet del af langfristede gæld	3.450	800	1.475
Leverandør af varer og tjenesteydelser	1.298	155	870
Kortfristet koncernintern gæld	200	30	
Gæld til associerede virksomhed	15		
Selskabsskat	545	150	435
Forslag til udbytte for regnskabsåret	-	100	
Gældsforpligtelser i alt	26.428	4.325	9.110
Passiver i alt	34.934	5.604	10.820

Dette er de regnskabstal, jeg fremadrettet vil anvende i projektet til, i min analyse af fuldkonsolidering og equity-metoden. Jeg vil undersøge fuldkonsolidering og equity-metoden efter både ÅRL og IFRS, men casevirksomhederne udarbejdes efter ÅRL. Forskelle mellem to regelsæt vil dog blive diskuteret undervejs i analysen.

6. Koncernpligt

Det er relevant at vide, hvem der skal udarbejde koncernregnskabet, og hvilke virksomheder der skal medtages. Det følgende afsnit vil redegøre for dette.

Det er den øverste modervirksomheden i koncernen, der skal udarbejde koncernregnskabet jf. ÅRL § 109. En modervirksomhed kan dog undlade at udarbejde et koncernregnskab, hvis koncernvirksomhederne tilsammen ikke overskrider to af følgende størrelser i to på hinanden følgende regnskabsår jf. ÅRL § 110:

- En balancesum på 36 mio. kr.
- En nettoomsætning på 72 mio. kr. og
- Et gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 50

Denne undtagelse gælder ikke for regnskabsklasse D virksomheder, hvilket vil sige børsnoteret selskaber. En modervirksomhed kan desuden undlade at udarbejde et koncernregnskab, hvis alle dattervirksomhederne udholdes af konsolideringen. Erhvervsdrivende fonde behøver ikke udarbejde et koncernregnskab, hvis fonden har en dattervirksomhed, og fondens eneste formål er at eje andele i denne ene dattervirksomhed, samt at fonden ikke har tilgodehavender hos eller stiller sikkerhed til dattervirksomheden jf. ÅRL § 111 stk. 2.

Uanset hvilken regnskabsklasse modervirksomheden isoleret set tilhører, skal modervirksomheden, som nævnt ovenfor, altid aflægge koncernregnskab efter reglerne for regnskabsklasse C, med mindre modervirksomheden tilhører regnskabsklasse D (KPMG, 2013/14; s. 150). Det vil sige, at en koncern bestående af regnskabsklasse B virksomheder, som tilsammen overskrider, i to på hinanden følgende år, kriterierne herover, skal aflægge koncernregnskab, og opstille det efter reglerne for regnskabsklasse C jf. ÅRL § 118.

En modervirksomhed kan undlade at aflægge koncernregnskab, hvis den selv er en dattervirksomhed af en modervirksomhed, der henhører under lovgivningen i et EU/EØS-land og den højere modervirksomhed enten 1) besidder mindst 90 pct. af kapitalandelene i den lavere modervirksomhed og minoritetsdeltagerne i den lavere modervirksomhed har godkendt, at den lavere modervirksomhed ikke udarbejder et koncernregnskab eller 2) den højere modervirksomhed besidder 90 pct. af kapitalandelene i den lavere modervirksomhed og den lavere modervirksomheds øverste ledelse ikke har modtaget krav om koncernregnskabsaflæggelse fra minoritetsdeltager, der ejer mindst 10 pct. af virksomhedskapitalen, senest 6 måneder før regnskabsårets udløb. Desuden skal den højere modervirksomhed udarbejde koncernregnskab i overensstemmelse med lovgivning i

den medlemsstat, hvortil den højere modervirksomhed henhører, og koncernregnskabet er revideret af personer, der er autoriseret i medhør af denne medlemsstats lovgivning jf. ÅRL § 112 stk. 1.

En modervirksomhed kan ligeledes undlade at aflægge koncernregnskab, hvis den selv er dattervirksomhed af en højere modervirksomhed, der ikke henhører under et EU/EØS-land, samt hvis den lavere modervirksomhed ikke har modtaget krav fra minoritetsdeltagerne om koncernregnskab, samt den højere modervirksomhed aflægger koncernregnskab i overensstemmelse med EU/EØS-reglerne jf. ÅRL § 112 stk. 2.

For at en lavere modervirksomhed kan anvende ÅRL § 112 stk. 1 eller 2 undtagelserne, skal den og dens dattervirksomheder indregnes ved fuld konsolidering eller ved indre værdis metode i koncernregnskabet, og den lavere modervirksomhed nævner i sit eget selskabsregnskab, at den ikke udarbejder et koncernregnskab i henhold til ÅRL § 112 stk. 1 eller 2, og den oplyser navn, hjemsted og, hvis det er muligt, CVR-nummer eller registreringsnummer for den højere modervirksomhed jf. ÅRL § 112 stk. 3. Det vil dermed sige, at hvis en virksomhed i koncernen indregnes ved pro rata konsolidering, kan undtagelserne i ÅRL § 112 ikke anvendes (KPMG, 2013/14; s. 145). Desuden skal den lavere modervirksomhed indsende det koncernregnskab, den højere modervirksomhed udarbejder til Erhvervsstyrelsen jf. ÅRL § 112 stk. 3.

Alle koncernvirksomheders regnskaber, hvilket vil sige, modervirksomhedens og alle dattervirksomheders regnskaber, skal indregnes ved fuldkonsolidering. En dattervirksomhed kan dog holdes uden for, hvis modervirksomheden er hindret i at indhente dattervirksomhedens regnskab, eller modervirksomheden skal anvende forholdsmæssige store omkostninger for at indhente det. En dattervirksomhed der ikke tidligere har været indregnet i koncernregnskabet, og hvor modervirksomheden udelukkende besidder kapitalandele med det formål at sælge virksomheden, kan undlades fra konsolidering. En moderfond kan ligeledes undlades fra konsolideringen jf. ÅRL § 114.

Når koncernforholdet etableres skal modervirksomhedens regnskab være for hele virksomhedens regnskabsår, mens dattervirksomhedens regnskab kun skal være fra overtagelsestidspunktet. Eksempelvis hvis en dattervirksomhed overtages den 1. september og modervirksomheden har kalenderår som regnskabsår, skal modervirksomheden indregnes med regnskabstal fra 1. januar, mens dattervirksomheden indregnes med regnskabstal fra overtagelsesdatoen den 1. september (KPMG, 2013/14; s. 141).

Ifølge de internationale standarder skal en virksomhed, der optræder som modervirksomhed, uarbejde et koncernregnskab. En modervirksomhed skal dog ikke uarbejde et koncernregnskab, såfremt alle følgende betingelser er opfyldt jf. IFRS 10, afsnit 4-4a;

- Modervirksomheden er en 100 pct. ejet dattervirksomhed, eller modervirksomheden er en dattervirksomhed der ejes delvist af en anden virksomhed, og samtlige øvrige ejere, herunder ejere, som ikke på anden vis har stemmeret, er blevet informeret om og ikke har gjort indsigelser imod, at modervirksomheden ikke udarbejder koncernregnskab.
- Selskabets gæld- eller egenkapitalinstrumenter handles på et ikke-offentligt marked (en inden- eller udenlandsk fondsbørs eller et OTC-marked, herunder lokale og regionale markeder)
- Selskabet hverken har indsendt eller er ved at indsende sit årsregnskab til et børstilsyn eller en anden myndighed med henblik på at notere instrumenter af en hvilken som helst kategori på et offentligt marked, og
- Virksomhedens øverste modervirksomhed eller mellemliggende modervirksomhed fremlægger koncernregnskaber, der er tilgængelig for offentligheden og er i overensstemmelse med regnskabsstandarder.

IFRS 10 gælder for alle virksomheder, der skal udarbejde koncernregnskab og har bestemmende indflydelse på en eller flere virksomheder. Det vil sige, at har modervirksomheden konstateret, at den har bestemmende indflydelse over en anden virksomhed, skal denne virksomhed medtages i koncernregnskabet, og omvendt har modervirksomheden ikke bestemmende indflydelse over virksomheden, skal den ikke medtages i koncernregnskabet. Besiddes en dattervirksomhed med henblik på salg, skal klassifikations-, præsentations- og målingsbestemmelser i IFRS 5 anvendes.

Casevirksomheder

Moder A/S overtog 75 pct. af stemmerettighederne og aktiekapitalen i Datter A/S for 2 år siden, hvilket gør Moder A/S til modervirksomhed og Datter A/S er dattervirksomhed, ifølge bestemmende indflydelse i afsnittet nedenfor. Ifølge ÅRL § 110 kan Moder A/S undlade at aflægge, hvis de ikke tilsammen overskrider kriterierne for balancesum, nettoomsætning og antal heltidsbeskæftigede. Dette er ikke tilfældet, idet virksomhederne tilsammen sidste regnskabsår og i år, hvilket vil sige to på hinanden følgende år, overstiger kriterierne i ÅRL § 110, og siden Moder A/S ejer 75 pct. af stemmerettighederne og aktiekapitalen i Datter A/S, kan Datter A/S ikke udelades for koncernregnskabet, hvorfor Moder A/S skal udarbejde et koncernregnskab. Begge virksomheder ligger i Danmark, hvorfor de aflægges regnskab efter ÅRL.

Moder A/S ejer også kapitalandele i Associerede A/S, hvorfor denne virksomhed skal medtages i koncernregnskabet, hvor indregningen sker efter equity-metoden som gennemgås senere i projektet.

7. Analyse del 1: Indregning af dattervirksomheder

I analyse del 1 vil indregning af dattervirksomheder blive gennemgået, hvor betydelig indflydelse og fuldkonsolidering vil blive analyseret.

7.1 Bestemmende indflydelse

I dette afsnit redegøres der for, hvornår der foreligger bestemmende indflydelse, som ligger til grund for, om der er et moder-/datterforhold, og dermed en koncern. Der redegøres først for de danske regler, hvor bestemmelserne om bestemmende indflydelse findes i ÅRL. Dernæst redegøres der for de internationale regler, hvor IFRS 10 skal anvendes. Det er interessant at undersøge, hvordan de internationale regler er kontra de danske, idet danske virksomheder aflægger enten efter ÅRL eller IFRS.

7.1.1 Bestemmende indflydelse ifølge dansk lovgivning

En dattervirksomhed skal indregnes ved fuldkonsolidering i koncernregnskabet jf. ÅRL § 114. For at en virksomhed er en dattervirksomhed skal modervirksomheden have bestemmende indflydelse over den, hvilket vil sige, at modervirksomheden skal have beføjelser til at styre de økonomiske og driftsmæssige beslutninger i virksomheden jf. ÅRL, bilag 1B.

Bestemmende indflydelse foreligger, når modervirksomheden direkte, eller indirekte gennem en anden dattervirksomhed, ejer mere end halvdelen af stemmerettighederne i en virksomhed, medmindre det i særlige tilfælde klart kan påvises, at et sådant ejerforhold ikke udgør bestemmende indflydelse jf. ÅRL, bilag 1B.

Ejer modervirksomheden ikke mere end halvdelen af stemmerettighederne i en virksomhed, foreligger der bestemmende indflydelse, hvis modervirksomheden jf. ÅRL, bilag 1B har:

- råderet over mere end halvdelen af stemmerettighederne i kraft af en aftale med andre investorer,
- beføjelse til at styre de finansielle og driftsmæssige forhold i en virksomhed i henhold til en vedtægt eller aftale,
- beføjelse til at udpege eller afsætte flertallet af medlemmerne i det øverste ledelsesorgan og dette organ besidder den bestemmende indflydelse på virksomheden eller
- Råderet over det faktiske flertal af stemmerne på generalforsamlingen eller i et tilsvarende organ og derved besidder den faktiske bestemmende indflydelse over virksomheden.

Det vil sige, at modervirksomheden kan opnå beføjelser over dattervirksomhedens økonomiske og driftsmæssige beslutninger gennem aftaler. Det betyder, at en modervirksomhed ikke behøver at have over 50 pct. af stemmerettighederne. Ved hjælp af aftaler med andre investorer kan modervirksomheden sikre sig bestemmende indflydelse på anden vis. Det er derfor ikke nok, at modervirksomheden har over 50 pct. af stemmerettighederne i dattervirksomheden, til at vurdere om der foreligger bestemmende indflydelse. For ligesom en modervirksomhed kan opnå bestemmende indflydelse gennem kontrakter, kan andre investorer opnå det samme, forstået på den måde, at har modervirksomheden over 50 pct. af stemmerettighederne i dattervirksomheden, men en investor har gennem kontrakt ret til at af- og ansætte flertallet af bestyrelsen, vil modervirksomheden ikke have bestemmende indflydelse, og dermed ikke være modervirksomhed, selvom virksomheden har over 50 pct. af stemmerettighederne.

Når en modervirksomhed skal vurdere om den har bestemmende indflydelse, skal den også medregne potentielle stemmerettigheder, herunder tegningsretter og købsoptioner på kapitalandele, som aktuelt kan udnyttes eller konverteres. Der ses bort fra stemmerettigheder tilknyttet dattervirksomhedens egne kapitalandele jf. ÅRL, bilag 1B.

7.1.2 Bestemmende indflydelse ifølge IFRS 10

IFRS 10 skal anvendes ved koncernregnskaber og vurdering af bestemmende indflydelse ved anvendelse af de internationale regler, og definerer at en investor har bestemmende indflydelse hvis, og kun hvis, investoren opfylder alle nedenstående kriterier (IFRS 10 nr. 5):

1. Investoren har indflydelse på den virksomhed der er investeret i (indflydelse)
2. Investoren er eksponeret over for eller er berettiget til variabelt afkast fra sin deltagelse i den virksomhed, der er investeret i (afkast)
3. Investoren har mulighed for at bruge sin indflydelse på den virksomhed der er investeret i, til at påvirke størrelsen af afkastet fra den virksomhed, der er investeret i (indflydelse og afkast)

Det skal bemærkes at IFRS 10 anvender betegnelsen investor, og dette dækker over personer og virksomheder, som investerer en anden virksomhed. Det vil sige, hvor ÅRL anvender betegnelsen modervirksomhed, bruger IFRS 10 betegnelsen investor. De tre kriterier vil blive gennemgået i de efterfølgende afsnit.

7.1.2.1 Indflydelse

I det første kriterium skal en investor have indflydelse på den virksomhed, der er investeret i. Dette vil sige, at investor skal have deltagende rettigheder. Dette omfatter de centrale driftsmæssige beslutninger i dattervirksomheden, såsom fastlæggelse af budgetter/forretningsplaner, ansættelse og afskedigelse af den daglige bestyrelse, beslutning om ordinære udbytteudlodning. En investor kan også have beskyttende rettigheder i dattervirksomheden. Disse rettigheder dækker over godkendelse af væsentlige ændringer i forretningsomfanget, kapitalforhøjelser, gældsudstedelser m.v. Beskyttende rettigheder giver ikke indflydelse i dattervirksomheden, hvorfor der med beskyttende rettigheder ikke kan opnås bestemmende indflydelse (Fedders, 2012; s. 281-282).

Har investor over 50 pct. af stemmerettighederne i dattervirksomheden, og disse rettigheder er deltagende rettigheder vil dette give indflydelse i dattervirksomheden. Dette er ikke nok til, at modervirksomheden kan konkludere om virksomheden, har bestemmende indflydelse eller ej, idet de to andre kriterier også skal være opfyldt (Fedders, 2012; s. 281-282).

Der kan være andre forhold end stemmerettigheder, der medfører at investor opnår kontrol i dattervirksomheden. I IFRS 10 skal der yderligere vurderes, om der er taler om:

- De-facto-kontrol
- Potentielle stemmerettigheder
- Franchise-relationer
- Agent-relationer

De-facto-kontrol handler om, at en investor, der ikke besidder over 50 pct. af stemmerettighederne, alligevel har kontrol med dattervirksomheden, fordi de øvrige stemmerettigheder er spredt. Det antages at 1) jo større en andel af stemmerettighederne, som investor besidder, jo mere sandsynligt er det, at investor kontrollerer virksomheden, 2) jo større en relativ andel af stemmerettighederne, som investor besidder i forhold til andre enkeltaktionærer, jo mere sandsynligt er det, at investoren kontrollerer virksomheden, og 3) jo flere parter, der skal samarbejde for at hindre investor i at gennemføre beslutninger, jo mere sandsynligt er det, at investor kontrollerer virksomheden (Fedders, 2012; s. 284).

IFRS 10 giver nogle eksempler på de-facto-kontrol situationer: en investor besidder 48 pct. af stemmerettighederne. Ingen anden enkeltaktionær besidder mere end 1 pct. af stemmerettighederne, og der foreligger ikke nogen aktionæraftaler eller lign. Grundet den store spredning af de øvrige

stemmerettigheder, antages det at investoren har kontrollen med virksomheden (IFRS 10, appendiks B; eksempel 4).

I et andet eksempel besidder investor 45 pct. af stemmerettighederne, to andre investorer besidder hver 26 pct., og 3 investorer besidder hver 1 pct.. Grundet den relative store andel stemmerettigheder kontrolleret af de to andre investorer kan det ikke antages, at investoren kontrollere virksomheden (IFRS 10, appendiks B; eksempel 6).

De-facto-kontrol kan medføre, at en modervirksomhed mister og opnår kontrol med dattervirksomheden over en given periode, uden at forholdene der ligger til grund for kontrollen er ændret betydeligt (Fedders, 2012; s.283-285). Er dattervirksomheden noteret på fondsbørsen, er der mulighed for at en investor køber flere aktier, og dermed besidder nok til, at modervirksomheden vurderer, at den ikke længere har bestemmende indflydelse. Sælger investor så efter en periode nogle af aktierne, kan modervirksomheden vurdere, at den igen har bestemmende indflydelse, hvorfor dattervirksomheden skal konsolideres i koncernregnskabet. Dette kan have væsentlige påvirkninger på koncernresultatopgørelsen og koncernbalancen, idet modervirksomheden, ved tab af bestemmende indflydelse, skal ophøre med at indregne dattervirksomheden ved fuldkonsolidering, og i stedet behandle virksomheden som associerede (IFRS 10, B97-B99).

Et andet forhold investor skal medtage i sin vurdering af kontrol er potentielle stemmerettigheder. Der skal være tale om en reel ret, før der skal tages hensyn til den. Det skal fx vurderes om der er økonomiske barrierer før investor kan udnytte sin option. Der er mange fakta at forholde sig til ved vurdering af potentielle stemmerettigheder, fx udnyttelsestidspunktet. Hvis en investor har optioner, og investor ved udnyttelse af disse optioner opnår kontrol over dattervirksomheden, samt at der afholdes generalforsamling i maj måned, vil kontrollen af dattervirksomheden allerede være til stede på balancedagen den 31. december, når optionen udnyttes i april måned (Fedders, 2012; s. 285). Dette gælder tilsyneladende ikke efter ÅRL, idet hvis modervirksomheden havde kontrollen, og dermed bestemmende indflydelse over dattervirksomheden, hele regnskabsåret og på balancetidspunktet, vil modervirksomheden skulle medtage dattervirksomheden i koncernregnskabet for det givne regnskabsår. Mister modervirksomheden så kontrollen, og dermed bestemmende indflydelse, i det nye regnskabsår ifølge eksemplet ovenfor, vil dattervirksomheden skulle medtages i det kommende koncernregnskab i den tid modervirksomheden havde kontrol, altså januar, februar og marts.

Et tredje forhold der skal medtages i vurderingen er franchise-relationer, idet franchisegiver har ofte en væsentlig indflydelse på, hvordan franchisetager skal drive sin virksomhed, og franchisegiver modtager som regel også et afkast fra aktiviteten i franchisetagers virksomhed. Dette kan give franchisegiver bestemmende indflydelse på franchisetagers virksomhed. Det skal derfor vurderes i den konkrete situation om franchisegiver har indflydelse på virksomheden, eksponeret overfor variabelt afkast og om franchisegiver har mulighed for at bruge sin indflydelse til at påvirke størrelsen af afkastet, eller om franchisegiver kun har beskyttende rettigheder i franchisetagers virksomhed. Franchisegiverens formål vil som regel ikke være at kontrollere franchisetagers virksomhed, men at beskytte brandet, hvorfor mange franchiseaftaler giver franchisegiver beskyttende rettigheder, hvorfor bestemmende indflydelse ikke forekommer. Kriterierne i IFRS 10 skal dog stadig anvendes ved vurdering af franchise-relationen om der foreligger bestemmende indflydelse eller ej. (Fedders, 2012; s. 286).

En investor skal også vurdere, om han er befuldmægtiget eller fuldmagtsgiver, også kaldet agent-principal-teorien. En befuldmægtiget har en fået en fuldmagt fra fuldmagtsgiver, og handler dermed på vegne af andre, og har derfor ikke selv indflydelse på virksomheden. En fuldmagtsgiver besidder reelt indflydelsen på virksomheden, men har givet en befuldmægtiget ret til at handle på investors vegne. Der kan dog opstå situationer, hvor befuldmægtiget kan opnå bestemmende indflydelse. Dette skal vurderes i forhold til den indflydelse befuldmægtiget har fået tildelt, det afkast befuldmægtiget belønnes med og den mulighed befuldmægtiget har for at anvende indflydelsen til at påvirke afkastet (IFRS 10, B58). Opfylder befuldmægtiget de tre kriterier om 1) indflydelse, 2) afkast og 3) mulighed for at anvende indflydelse på afkastet, vil befuldmægtiget have bestemmende indflydelse selvom befuldmægtiget handler på vegne af andre, og ikke selv har fx kapitalandele i virksomheden. Dette kan illustreres med eksemplet herunder.

Befuldmægtiget agerer på vegne af en investor, der besidder 60 pct. af stemmerettighederne i en virksomhed. Befuldmægtiget er provisionslønnnet i virksomheden, og har dermed indflydelse og eksponeret over for variabelt afkast. Kan fuldmagtsgiveren ikke umiddelbart afskedige befuldmægtiget, har befuldmægtiget således mulighed for at påvirke størrelsen af afkastet, hvorfor befuldmægtiget har bestemmende indflydelse over virksomheden. Kan fuldmagtsgiver til en hver tid tilbage trække fuldmagten vil fuldmagtsgiver ikke have den nødvendige indflydelse, hvorfor befuldmægtiget da ikke vil have bestemmende indflydelse. Er virksomheden opbygget omkring politikker og manualer, der styrer virksomheden, og disse ikke kan ændres af befuldmægtiget, vil han være begrænset i sine muligheder for at styre virksomheden, hvorfor han ligeledes ikke vil have bestemmende indflydelse.

7.1.2.2 Afkast

Det andet kriterium der skal være opfyldt, før der forelægger bestemmende indflydelse, er, at investor skal være eksponeret over for eller have ret til et variabelt afkast hidrørende fra investors involvering i dattervirksomheden. Eksponeret vil sige, at investors afkast afhænger af, hvordan virksomhed klare sig. Eksponeringen skal være af ikke-ubetydelig karakter, og kan både være negativ og positiv. Variabelt afkast er her defineret bredt, idet det ikke kun er tale om afkast på kapitalandele, men kan også omfatte fx renteindtægter (Fedders, 2012; s. 282-283).

Det skal vurderes i den konkrete situation, hvor meget investor er eksponeret overfor aktiviteten i dattervirksomheden. Har investor ydet lån til en mindre kreditværdig virksomhed, vil eksponeringen være høj, idet det da ikke er sikkert, at långiver får sine penge igen. Et lån ydet til en kreditværdig virksomhed, vil give en lav eksponering, idet der næsten ingen risiko er for tab af lånet. Det vil sige, at eksponering dækker over både det at få et afkast, fx renter, og den risiko der er tilknyttet afkastet i virksomheden (Fedders, 2012; s. 282-283).

Det, at afkast også indebære renteindtægter, åbner muligheden for, at en långiver kan have bestemmende indflydelse på en virksomhed, uden at långiveren har ejerandel i virksomheden. Har en bank fx store udlån til dattervirksomheden, og dattervirksomhedens ledelse lytter til bankens meninger og holdning til beslutninger omkring driftsmæssige forhold i virksomheden, vil banken have en de facto kontrol med virksomheden, hvorfor det vil konstateres at banken har bestemmende indflydelse (Fedders, 2012; s. 282-283).

7.1.2.3 Indflydelse og afkast

Ifølge det tredje kriterium skal det vurderes, om investor har mulighed for at anvende sin indflydelse til at påvirke størrelsen af investors afkast. Der skal altså være en direkte sammenhæng mellem investors indflydelse i virksomheden og investors eksponering over for variabelt afkast. Investor skal således have mulighed for at træffe beslutninger, der i væsentlig grad påvirker virksomhedens økonomiske præsentationer. Det skal hertil vurderes om investor har kontrol, eller om invester udøver kontrol for andre ifølge oven for (Fedders, 2012; s. 283). Har investor indflydelse i virksomheden og modtager et afkast fra virksomheden, men har på ingen måde mulighed for at påvirker afkastet gennem sin indflydelse, vil investor ikke have bestemmende indflydelse.

Casevirksomheder

Moder A/S ejer 75 pct. af stemmerne og aktiekapitalen i Datter A/S, og der foreligger ikke andre aktionærkontrakter. Der foreligger heller ingen potentielle stemmerettigheder i Datter A/S, der vil ændre Moder A/S's andel af stemmerettighederne. Det kan derfor konstateres, at Moder A/S har bestemmende indflydelse over Datter A/S både ifølge ÅRL og IFRS 10. Dette vil sige, at Moder A/S er modervirksomhed til Datter A/S.

Den væsentligste forskel på ÅRL og IFRS 10 er vurdering af bestemmende indflydelse ved stemmerettigheder på under 50 pct.. Ifølge ÅRL skal modervirksomheden på anden vis have kontrol med dattervirksomhedens økonomiske og driftsmæssige beslutninger, fx ved gennem kontrakt at kunne af- og ansætte flertallet i bestyrelsen, eller tilsvarende ledelsesorgan. Dette er ikke nødvendigt for modervirksomheden ifølge IFRS 10.

Dette kan illustreres med Moder A/S's kapitalandele i Associerede A/S. Moder A/S ejer 35 pct. af stemmerettighederne og aktiekapitalen i Associerede A/S, og har ret til at af- og ansætte ét bestyrelsesmedlem. Der foreligger ikke andre aktionærkontrakter eller potentielle stemmerettigheder, der kan ændre stemmeandelene for ejerne herunder Moder A/S. Ifølge ÅRL vil Moder A/S ikke have bestemmende indflydelse over Associerede A/S, men derimod betydelig indflydelse, idet der ikke er definitiv kontrol over Associerede A/S. Ifølge IFRS 10 skal der vurderes flere forhold, før det kan konstateres, om Moder A/S har bestemmende indflydelse over Associerede A/S.

Moder A/S kan konstatere at resten af stemmerettighederne er delt ud på mange små aktionærer, der ikke ejer mere end 1-3 pct. hver, og vurderer, at det er usandsynligt, at de mange aktionærer vil organisere sig, således at Moder A/S mister kontrollen med Associerede A/S. Det kan derfor konstateres at Moder A/S udøver de facto kontrol. Moder A/S modtager ligeledes variabelt afkast grundet kapitalandelene, og mulighed for at anvende indflydelsen til at påvirke afkastet, hvorfor Moder A/S dermed har bestemmende indflydelse på Associerede A/S. Det vil sige, at Associerede A/S vil være dattervirksomhed til Moder A/S ifølge IFRS 10 og ikke associerede virksomhed.

Det kan alt i alt vurderes, at i situationer hvor ÅRL vil nægte bestemmende indflydelse til en investor, giver IFRS 10 mulighed for at der netop foreligger bestemmende indflydelse. Dette betyder alt andet lige, at flere dattervirksomheder skal konsolideres i koncernregnskabet ifølge IFRS 10.

Siden Moder A/S aflægger regnskab efter ÅRL, er det ÅRL's bestemmelser der gælder, hvorfor Associerede A/S er en associerede virksomhed til Moder A/S.

7.2 Fuldkonsolidering

Indregning af koncernvirksomheder sker gennem konsolideringsprocessen. Denne proces sikrer, at koncernvirksomhederne indregnes og måles i koncernregnskabet efter de regler, der er foreskrevet i lovgivningen. Konsolideringen kan ske fuld eller delvis. Pro rata konsolidering er fx en delvis konsolidering, idet aktiverne og forpligtelserne kun indregnes med modervirksomhedens forholdsmæssige ejerandel, mens aktiver og forpligtelser indregnes fuldt ud ved fuldkonsolidering. Indregning af dattervirksomheder skal ske med fuldkonsolidering jf. ÅRL § 114.

Konsolideringsprocessen består af (Møller, 2012; s. 59):

- Klargøring og afstemning af enkeltvirksomheders regnskaber
- Eliminering af intern gæld og tilgodehavender samt renter heraf
- Købsomvurdering af opkøbte dattervirksomheder identificerbare aktiver og forpligtelser samt de efterfølgende justeringer
- Eliminering af intern handel med omsætningsvarer og avance
- Eliminering af intern handel med anlægsaktiver og avance
- Korrektioner af udskudt skat i balancen og beregnet skat i resultatopgørelsen
- Udskillelse af minoritetens andel af dattervirksomhed
- Indarbejdelse af koncerngoodwill

De forskellige trin i konsolideringsprocessen bliver gennemgået og forklaret nedenfor.

7.2.1 Klargøring og afstemning af enkeltvirksomheders regnskaber

Før selve konsolideringen finder sted skal regnskaber klargøres. For det første skal koncernvirksomhedernes regnskaber være aktuelle, hvilket vil sige, at dattervirksomheders regnskaber højst må have balancedag 3 måneder forud for modervirksomhedens balancedag, der er koncernens balancedag jf. ÅRL § 116 stk. 2. Dette sikrer, at informationen i regnskaberne er aktuelle og brugbare. Der er tale om 3 måneder, og ikke 90 dage, hvorfor en dattervirksomheds regnskab der udarbejdes den 30. september, godt kan anvendes til konsolidering den 31. december.

Reglerne i de internationale standarder er magen til ÅRL, hvor alle koncernvirksomheder ligeledes skal have samme balancedag (IFRS 10, B92). Er dette ikke muligt kan dattervirksomhedens seneste regnskab anvendes, dog må det ikke være over 3 måneder forud for modervirksomhedens. Der skal korrigeres for virkninger af væsentlige transaktioner eller begivenheder, der måtte forekomme

mellem datoen for dattervirksomhedens balancedag og koncernens, for at sikre at koncernregnskabet afspejler alle væsentlige transaktioner og begivenheder jf. IFRS 10 B93.

Virksomhederne i koncernen skal ses som én virksomhed jf. ÅRL § 115, hvorfor de skal have samme regnskabspraksis, idet det ellers ikke er muligt at konsolidere ensartede poster under et i koncernregnskabet. Det er modervirksomhedens praksis, der er styrende for, hvilken praksis der skal anvendes i koncernregnskabet, hvorfor dattervirksomheders regnskabspraksis skal tilpasse sig modervirksomhedens jf. ÅRL 119 stk. 1-2. Kravene til samme regnskabspraksis findes tilsvarende i IFRS 10 B87 for de internationale regler.

Der kan i de enkelte koncernvirksomheders regnskaber identificeres koncerninterne transaktioner. Dette vil sige, at der i hvert regnskab vises særskilte poster, som er påvirket af koncernen, hvorfor dette hjælper konsolideringsprocessen, idet der da på forhånd er identificeret fx koncerninterne tilgodehavender og gæld og størrelsen heraf, hvorfor elimineringen heraf er nemmere at foretage.

I modervirksomhedens regnskab er der indregnet kapitalandele i dattervirksomheder. Disse skal være indregnet i modervirksomhedens eget regnskab, men ikke i koncernregnskabet, idet dattervirksomhederne bliver fuldt konsolideret i koncernregnskabet. For at gøre udarbejdelsen af koncernregnskabet nemmere sættes disse kapitalandele i modervirksomhedens eget regnskab til 0. Dette er udelukkende en teknisk manøvre, for at modervirksomhedens regnskab kan anvendes til udarbejdelse af koncernregnskabet, idet der ikke er tale om en egentlig regnskabsmæssig behandling af kapitalandelene (Møller, 2012; s. 40-41).

Er der tale om udenlandske dattervirksomheder, eller skal koncernregnskabet udarbejdes i en anden valuta end den regnskaberne er udarbejdet i, skal regnskaberne, der ligger til grund for koncernregnskabet, omregnes til den aktuelle valuta. Regnskaberne kan da ellers ikke konsolideres og sammenlægges til en virksomhed som foreskrevet i ÅRL § 115.

Casevirksomheder

Datter A/S har samme balancedag som Moder A/S, den 31. december, hvorfor Datter A/S's regnskab er aktuelt. Begge virksomheder følger desuden ÅRL og anvender samme regnskabspraksis, idet Datter A/S har ved opkøbet for to år siden ændret sin regnskabspraksis således den er tilpasset Moder A/S. Begge virksomheder har ligeledes afstemt regnskaberne således de kan anvendes til udarbejdelse af koncernregnskabet, ved at have identificeret beløbsstørrelsen på intern concernsamhandel, og interne avancer.

Grundet kravene til balanceopstilling i ÅRL bilag 2 er koncerninterne tilgodehavender og gæld allerede udspecificeret. Moder A/S skal nulstille posten ”kapitalandele i dattervirksomhed”, som udelukkende er regnskabsteknisk. Der skal ikke ske valutaomregning, idet begge regnskaber udarbejdes i danske kroner. Ifølge ÅRL § 118 stk. 2 skal kapitalandele i, tilgodehavender hos og gæld til ikke-konsoliderede dattervirksomheder, henholdsvis associerede virksomheder opføres på særskilte poster, hvorfor kapitalandele i samt tilgodehavender og gæld til Associerede A/S medtages i Moders A/S's regnskab. Indregning af kapitalandele i Associerede A/S behandles senere i projektet.

For at sikre at konsolideringen sker nemmest og mest hensigtsmæssigt ændres resultatopgørelsen fra at være transaktionsbaseret, som vist tidligere, til at være opdelt efter det dobbelte bogholderis princip. Dette sikrer, at de korrektioner og eliminerings, der skal foretages i resultatopgørelsen, sker korrekt, idet en korrektion eller eliminering et sted skal modsvares et andet sted (Møller, 2012; s. 54). Ændringen betyder også, at posterne ”ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling” og ”vareforbrug” udspecificeres noget mere. Til dette formål skal lagrene fra sidste år oplyses, samt størrelsen af varekøbet i år. Begge størrelser er vist i tabellen herunder.

Tabel 4: *Lagre for råvarer, varer under fremstilling, færdigvarer og varekøb*

Lagre pr. 31.12 20x1 og varekøb 20x2 (mio. kr.)	Moder A/S	Datter A/S
Råvarer	900	400
Varer under fremstilling	1.000	750
Færdigvarer	1.300	450
Varekøb i 20x2	1.235	325

Dette giver en ny resultatopgørelse for Moder A/S og Datter A/S, og er vist i tabellen nedenfor.

Tabel 5: Nye resultatopgørelser for Moder A/S og Datter A/S:

Resultatopgørelse (mio. kr.)	Moder A/S	Datter A/S
Indtægter		
Nettoomsætning	1.455	855
Ændring i lagre:		
Ultimobeholdning (varer u. fr. + færdigvarer)	2.850	1.005
- Primobeholdning (varer u. fr. + færdigvarer)	-2.300	-1.200
Arbejde udført for egen regning	-	-
Andre driftsindtægter	85	20
Finansielle indtægter	10	5
Koncerninterne finansielle indtægter	4	3
Indtægt af kapitalandele i dattervirksomhed	-	-
I alt	2.104	688
Omkostninger		
Vareforbrug:		
Primobeholdning af råvarer	900	400
+ Varekøb	1.235	325
- Ultimobeholdning af råvarer	-1.500	-450
Personaleomkostninger	115	60
Afskrivninger	165	95
Andre driftsomkostninger	30	15
Finansielle omkostninger	15	20
Koncerninterne finansielle omkostninger	3	4
Skat af årets resultat	95	25
Årets resultat	1.046	194
Minoritetsandel af resultat	-	-
I alt	2.104	688

Det kan ses af tabellen ovenfor, at indtægtssiden og omkostningssiden balancer. Dette skyldes at alle indtægter er placeret på indtægtssiden, mens alle omkostninger og årets resultat er placeret på omkostningssiden. Indtægter fra associeret virksomhed er dog holdt helt udenfor resultatopgørelsen i Moder A/S, idet indregning af associerede virksomheder behandles i analyse del 2. Dermed er årets resultat kr. 75 mio. mindre. Der er indsat posterne ”arbejde udført for egen regning” og ”minoritetens andel af resultatet”. Disse poster er relevant senere.

Under indtægtssiden består ultimobeholdningen af varer under fremstilling og færdigvarer for i år, mens primobeholdningen består af varer under fremstilling og færdigvarer for sidste år:

Ultimobeholdning under indtægter:

For Moder A/S:	kr. 1.600 + kr. 1.250	= kr. 2.850 mio.
For Datter A/S:	kr. 615 + kr. 390	= kr. 1.005 mio.

Primobeholdning under indtægter:

For Moder A/S:	kr. 1.000 + kr. 1.300	= kr. 2.300 mio.
For Datter A/S:	kr. 750 + kr. 450	= kr. 1.200 mio.

Under omkostningssiden består ultimobeholdningen af råvarer for i år af kr. 1.500 mio. for Moder A/S og kr. 450 mio. for Datter A/S, og primobeholdningen af råvarer for sidste år af kr. 900 mio. for Moder A/S og kr. 400 mio. for Datter A/S.

Desuden vises egenkapitalen sammenlægt, hvorfor den ikke længere er udspecificeret. Dette er også med til at gøre konsolideringen letter, samt det er tilladt i ÅRL § 118 stk. 3 kun at vise egenkapitalen med de poster, der er nødvendige for at opnå et retvisende billede.

7.2.2 Eliminering af intern gæld og tilgodehavender og internt udbytte

Der skal elimineres intern gæld og tilgodehavender i balancen og renter heraf i resultatopgørelsen jf. ÅRL § 120 og IFRS 10 B86. Da koncernregnskabet skal vise virksomhederne som én, kan koncernen ikke have gæld og tilgodehavender til sig selv, hvorfor disse skal elimineres. Da regnskaberne er afstemt til udarbejdelse af koncernregnskabet er koncerninterne tilgodehavender og gæld udspecificeret på særskilte poster, hvorfor det er nemmere at foretage elimineringen.

Casevirksomheder

Moder A/S har koncerninterne tilgodehavender på kr. 45 mio. og kr. 30 mio., mens Datter A/S har koncerninterne tilgodehavende på kr. 150 mio. og kr. 200 mio.. Det vil tilsvarende sige, at Moder A/S har koncernintern gæld på kr. 150 mio. og kr. 200 mio. og Datter A/S har koncernintern gæld på kr. 45 mio. og kr. 35 mio.. Der er ligeledes koncerninterne renter, der skal elimineres. Moder A/S har renteindtægter på kr. 4 mio. og renteomkostninger på kr. 3 mio., mens Datter A/S har renteindtægter på kr. 3 mio. og renteomkostninger på kr. 4 mio..

Datter har desuden en forpligtelse på udbytte, der skal tilbageføres til egenkapitalen, idet skyldigt udbytte er en gæld, henholdsvis et tilgodehavende, til koncernen selv. Der er her ikke tale om egentligt eliminering, idet udbyttet flyttes tilbage på egenkapitalen. Korrektionerne over koncerninterne tilgodehavender og gæld samt renter kan ses i tabellerne herunder.

Tabel 6: Rente elimineringer i resultatopgørelsen

Rente elimineringer (mio. kr.)	Oprindelige RO		Korrektioner		Koncern resultatopgørelse
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KR
RESULTSTOPGØRELSE					
Indtægter					
Koncerninterne finansielle indtægter	4	3	-4	-3	-
Øvrige indtægter	2.100	685			2.785
I alt	2.104	688	-7		2.785
Omkostninger					
Koncerninterne renteomkostninger	3	4	-3	-4	-
Øvrige omkostninger	2.101	684			2.785
I alt	2.104	688	-7		2.785

Tabel 7: Eliminering af gæld, tilgodehavender og udbytte i balancen

Rente eliminerings (mio. kr.)	Oprindelige balancer		Korrektioner		Koncern balance
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KB
BALANCE					
Aktiver					
Langfristede koncerninterne tilgodehavender	45	150	-45	-150	-
Kortfristede koncerninterne tilgodehavender	30	200	-30	-200	-
Øvrige aktiver	34.859	5.254			40.113
I alt	34.934	5.604	-425		40.113
Passiver					
Egenkapital	8.371	1.244		100	9.715
Langfristet koncernintern gæld	150	45	-150	-45	-
Kortfristet koncernintern gæld	200	30	-200	-30	-
Forslag til udbytte		100		-100	-
Øvrige passiver	26.213	4.185			30.398
I alt	34.934	5.604	-425		40.113

Det kan ses i tabellerne oven for, at der samlet elimineres kr. 7 mio. i resultatopgørelsen, og kr. 425 mio. i balancen.

7.2.3 Købsomvurdering af opkøbte dattervirksomheder

Der skal ske regulering for oprindelig købsomvurdering og følgerne heraf ved udarbejdelse af koncernregnskab. Dette skal kun ske, hvis modervirksomheden har opkøbt dattervirksomheden. Har modervirksomheden stiftet dattervirksomheden og tilført aktiver vil der ikke ske omvurdering (Møller, 2012; s. 62).

Koncernregnskabet følger de samme principper som almindelige regnskaber, hvorfor aktiver og forpligtelser skal opgøres til kostpris jf. ÅRL § 36, mens finansielle poster opgøres til dagsværdi jf. ÅRL § 37. I opkøbte dattervirksomheder er der dog to kostpriser for aktiverne og forpligtelserne, nemlig dattervirksomhedens egne indregnet kostpriser og modervirksomhedens kostpris for kapitalandelene i dattervirksomheden. Det er modervirksomhedens kostpris for dattervirksomheden, som skal anvendes i koncernregnskabet, idet de er mest aktuelle (Møller, 2012; s. 63). Dette er også grunden til, at der ikke skal ske omvurdering, hvis modervirksomheden har stiftet dattervirksomheden. Er stiftelsen sket kontant, vil der ikke være nogen aktiver og forpligtelser at omvurdere, mens ved apportindskud vil aktivernes værdi være den samme som modervirksomhedens pris for dattervirksomheden, hvorfor der heller her skal ske omvurdering.

Ifølge ÅRL § 122 indregnes og måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi ved etablering af koncernforholdet, uanset om de før ikke har været indregnet i dattervirksomhedens balance. Desuden skal forventede omkostninger til omstruktureringer indregnes som hensatte forpligtelser. Dattervirksomheden kan fx have udviklingsomkostninger, som på købstidspunktet ikke er indregnet i dattervirksomheden, idet de ikke opfylder kravene for indregning, men som ved overtagelsen skal indregnes jf. ÅRL § 122. Andre aktiver kan have en højere dagsværdi end kostprisen grundet prisudviklingen i samfundet, fx grunde og bygninger, mens fastforrentet gæld kan have en dagsværdi forskellig fra den amortiseret kostpris (Møller, 2012; s. 62-66). Derfor anvendes de nye dagsværdier for aktiverne og forpligtelser til indregning i koncernregnskabet.

Der kan i årene efter overtagelsen af dattervirksomheden være fremkommet informationer, der ændrer de oprindelige købsomvurderinger, hvorfor den daværende omvurdering skal ændres, således at aktivet altid har været værdiansat til den nye omvurdering. Det skal dokumenteres, at de aktiver der i årene efter opkøbet skal købsomvurderes, var til stede på købstidspunktet, idet almindelige værdistigninger efter købstidspunktet vil blive bundet på egenkapitalen under nettoopskrivningsreserven, og har intet med købsomvurderinger at gøre. Købsomvurderinger påvirker dattervirksomhedens resultat og de interne avancer, hvorfor der skal ske købsomvurderinger før eliminering af interne avancer (Møller, 2012; s. 65).

Det eneste der ændres er aktivets eller forpligtelsens værdi, hvorfor brugstiden og afskrivningsmetoden forbliver den samme. Levetiden ændres ved købsomvurderingen, hvor en stigning i aktivets eller forpligtelsens værdi forlænger levetiden, mens et fald i værdien forkorter levetiden. Brugstid og levetid for et aktiv kan være sammenfaldende, men er ikke det samme. En brugstid er den tid aktivet er i brug i virksomheden, mens levetiden er al den tid, hvor aktivet eksisterer. Aktivet kan fx have en restværdi efter brugstiden, hvorfor levetiden er længere end brugstiden.

Casevirksomheder

Datter A/S har en grund, som er omvurderet til kr. 200 mio. højere end værdien på overtagelsestidspunktet for 2 år siden. Det vil sige, at posten ”grunde og bygninger” i Datter A/S stiger med kr. 200 mio. og modposteres på egenkapitalen. Da grunde ikke afskrives, er der ingen følge korrektioner.

Der skal også ske købsomvurdering af en maskine, som skal opskrives med kr. 50 mio.. Maskinen var vurderet til kr. 150 mio. på overtagelsestidspunktet, og afskrevet lineært over 10 år med en skrapværdi på kr. 0. Der er foretaget fuld afskrivning i de sidste to år. De akkumulerede afskrivninger for maskinen til en værdi på kr. 150 mio. udgør dermed:

Afskrivninger: $150/10 \times 2 = \text{kr. } 30 \text{ mio.}$

De nye afskrivninger for maskinen ved købsomvurderingen udgør:

Nye afskrivninger: $200/10 \times 2 = \text{kr. } 40 \text{ mio.}$

Det kan konstateres, at der er afskrevet kr. 10 for lidt, eller kr. 5 for lidt hvert år.

I resultatopgørelsen for Datter A/S skal de foretagne afskrivninger i år tilbageføres, og de nye afskrivninger bogføres. Der afskrives i år $kr. 150/10 = \text{kr. } 15 \text{ mio.}$, der skal tilbageføres, hvorfor de fratrækkes, men de nye afskrivninger på $kr. 200/10 = \text{kr. } 20 \text{ mio.}$ tillægges posten afskrivninger. Modposten bliver på Datter A/S's resultatet der forøges med de gamle afskrivninger og sænkes med de nye. Korrektionerne i resultatopgørelsen er vist i tabellen herunder.

Tabel 8: Købsomvurderinger i resultatopgørelsen

Købsomvurderinger (mio. kr.)	Oprindelige RO		Korrektioner		Koncern RO
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KR
RESULTSTOPGØRELSE					
Indtægter i alt	2.104	688			2.792
Omkostninger					
Afskrivninger	165	95		-15+20	265
Årets resultat	1.046	194		+15-20	1.235
Øvrige omkostninger	893	399			1.292
I alt	2.104	688	-		2.792

Det kan ses oven, for at der samlet set ikke er sket nogen ændring. Dette skyldes opdelingen i det dobbelte bogholderi, idet koncernresultatet er blevet kr. 5 mio. mindre, mens afskrivninger er steget med kr. 5 mio. end før købsomvurderingen.

I Datter A/S's balancen bogføres omvurderingen af grunden på de kr. 200 mio. på posten "grunde og bygninger", mens omvurderingen af maskinen på de kr. 50 mio. bogføres på posten "maskiner". Desuden lægges de gamle akkumulerede afskrivninger på kr. 30 mio. til posten "maskiner", mens de nye på kr. 40 mio. fratrækkes. Aktivets nu omvurderet og afskrevet som om det altid har været vurderet til kr. 200 mio.. Korrektionerne er vist i tabellen herunder.

Tabel 9: Købsomvurderinger i balancen

Købsomvurderinger (mio. kr.)	Oprindelige balancer		Korrektioner		Koncern balance
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KB
BALANCE					
Aktiver					
Grunde og bygninger	20.000	1.500		200	21.700
Maskiner	5.500	1.850		50+30-40	7.390
Øvrige aktiver	9.434	2.254			11.688
I alt	34.934	5.604		240	40.778
Passiver					
Egenkapital	8.371	1.244		200+50+30-40	9.875
Øvrige passiver	26.563	4.360			30.923
I alt	34.934	5.604		240	40.778

Koncernbalancen bliver kr. 240 mio. større grundet omvurderingerne.

7.2.4 Eliminering af intern handel med omsætningsvarer og avance herpå

Det er normalt at modervirksomheden og dattervirksomheden handler med hinanden, og kan være en grund til at modervirksomheden opkøbte dattervirksomheden. Ved udarbejdelse af koncernregnskab skal internhandel med omsætningsvarer mellem koncernvirksomhederne elimineres, idet koncern skal vise virksomhederne som én samlet virksomhed, hvorfor koncernen vil have urealiserede avancer medregnet i dens resultat, hvis der ikke elimineres jf. ÅRL §§115 og 120.

Dette trin i konsolideringsprocessen er omfattende. Varesalget skal elimineres, idet dette indeholder det koncerninterne salg og avance. Desuden skal avancen elimineres i årets resultat, idet den er medregnet heri. I den købende virksomhed skal avancen elimineres i varekøbet, idet denne er indeholdt i kostprisen for varerne. Er der tale om produktionsvirksomheder skal varerne i balancen omklassificere, idet de er færdigvarer for den sælgende virksomhed, og råvarer for den købende virksomhed, men varer under fremstilling for koncernen. Dette hænger igen sammen med, at koncernvirksomhederne skal ses som én virksomhed, hvorfor varerne ikke er råvarer, idet de er bearbejdet i den sælgende virksomhed, men heller ikke færdigvarer, idet den købende virksomhed skal anvende dem i sin produktion, hvorfor de skal klassificeres som varer under fremstilling (Møller, 2012; s. 68).

For at den sælgende virksomhed ikke bliver snydt for sin avance, skal der ved salg til tredjemand ske en tilbageførsel af den tidligere avance, idet avancen nu er realiseret i koncernen. Hvis der ikke sker tilbageførsel af elimineret avance i den sælgende virksomhed, vil den købende virksomhed ved salg til tredjemand bogføre hele avancen. Dette vil ikke være rimeligt, idet den sælgende virksomhed kan have minoritetsinteresser, som vil blive snydt for deres del af den avance, der opnås ved det koncerninterne salg. Så ved at tilbageføre den elimineret avance til den sælgende virksomhed vil virksomheden få sin del af den realiseret avance (Møller, 2012; s. 70).

Casevirksomheder

Moder A/S og Datter A/S har haft samhandel i de foregående år. Af Datter A/S's omsætning i år udgør kr. 250 mio. salg til Moder A/S. Den hertil hørende avance er medregnet i Moder A/S's varebeholdninger, både primo og ultimo.

Siden Moder A/S og Datter A/S har haft samhandel tidligere år indeholder varebeholdningen, igen både primo og ultimo, også avance fra tidligere år. I Moder A/S's råvarebeholdning udgør kr. 65 mio. koncernintern handel, hvoraf avancen udgør kr. 25 mio.. Dette er vare, der er købt i Datter A/S, men som endnu ikke er bearbejdet i Moder A/S, hvorfor salget og avancen skal elimineres, og varerne omklassificeres.

I Moder A/S's færdigvarebeholdning udgør kr. 135 mio. koncernintern handel, hvoraf avancen udgør kr. 20mio. Dette er varer Moder A/S har solgt til tredjemand ud af koncernen, hvor avancen på de kr. 20 mio. er den interne avance, der tilkommer Datter A/S, og ikke den avancen Moder A/S har opnået ved salg til tredjemand. Hvad Moder A/S har tjent på salget har ingen betydning for konsolideringen, men siden der er solgt til tredjemand, skal Datter A/S have tildelt den avance, Datter A/S opnåede for sit salg til Moder A/S, som er elimineret i tidligere koncernregnskab.

I resultatopgørelsen skal det samlede salg fra Datter A/S til Moder A/S på kr. 250 mio. elimineres i Datter A/S's omsætning og Moder A/S's varekøb. Den samlede avance på kr. 25 mio. for salget elimineres Datter A/S's resultat og Moder A/S's ultimobeholdning (råvarer), idet begge disse indeholder avancen. Der skal desuden ske omklassifikation af salget fra råvarer til varer under fremstilling. Dette sker ved at tillægge ultimobeholdningen (varer u. fr. + færdigvarer) under "indtægter" kr. 40 mio., der er differencen mellem salget kr. 65 mio. og avancen kr. 25 mio., og fratække ultimobeholdningen (råvarer) under "omkostninger" kr. 40 mio. alt sammen under Moder A/S.

Ved salg ud af koncernen på de kr. 135 mio. skal avancen på kr. 20 mio. tilbageføres til Datter A/S ved at trække dem fra i primobeholdningen (varer u. fr. + færdigvarer) i Moder A/S og lægge dem til årets resultat i Datter A/S.

Siden posterne "ultimobeholdning (råvarer)" og "primobeholdning (varer u. fr. + færdigvarer) er i minus, og der skal trækkes noget fra, forstået på den måde at råvarebeholdningen skal blive mindre, skal de kr. 25 mio., kr. 40 mio. og kr. 20 mio. være i minus. Dette sker ved at sætte parentes omkring, hvorfor de da er i minus, og samtidig trækkes fra, hvorfor der er minus foran parentes.

Alle korrektionerne i resultatopgørelsen er vist i tabellen herunder.

Tabel 10: *Eliminering af internt salg og avance i resultatopgørelsen*

Eliminering af internt salg og avance (mio. kr.)	Oprindelige RO		Korrektioner		Koncern RO
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KR
RESULTSTOPGØRELSE					
Indtægter					
Omsætning	1455	855		-250	2060
Ændring i Lagre:					
Ultimobeholdning (varer u. fr. + færdigvarer)	2850	1005	40		3895
- Primobeholdning (varer u. fr. + færdigvarer)	-2300	-1200	-(20)		-3480
Øvrige indtægter	99	28			127
I alt	2104	688	-190		2602
Omkostninger					
Vareforbrug:					
Primobeholdning (råvarer)	900	400			1300
+ Varekøb	1235	325	-250		1310
- Ultimobeholdning (råvarer)	-1500	-450	-(25)-(40)		-1885
Årets resultat	1046	194		-25+20	1235
Øvrige omkostninger	423	219			642
I alt	2104	688	-190		2602

Koncernresultatopgørelsen bliver således kr. 190 mio. mindre.

I balancen bliver avancen på kr. 25 mio. fratrukket råvarer i Moder A/S, idet der i kostprisen er indregnet avancen, som er bogført på råvarelageret. Modposten bliver på Datter A/S's egenkapital, hvor avancen er indregnet. Omklassifikationen af varerne fra råvarer til vare under fremstilling sker ved at eliminere kr. 40 mio. i råvarer og tillægge kr. 40 mio. på varer under fremstilling i Moder A/S's balance. Korrektionerne i balancen er vist i tabellen herunder.

Tabel 11: *Eliminering af internt salg og avance i balancen*

Eliminering af internt salg og avance (mio. kr.)	Oprindelige balancer		Korrekationer		Koncern balance
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KB
BALANCE					
Aktiver					
Råvarer	1.500	450	-25-40		1.885
Varer under fremstilling	1.600	615	40		2.255
Færdigvarer	1.205	390			1.595
Øvrige aktiver	30.629	4.149			34.778
I alt	34.934	5.604	-25		40.513
Passiver					
Egenkapital	8.371	1.244		-25	9.820
Øvrige passiver	26.563	4.360			30.923
I alt	34.934	5.604	-25		40.513

Koncernbalancen bliver negativt påvirket med kr. 25 mio., hvorfor den bliver mindre.

7.2.5 Eliminering af internt handlede anlægsaktiver og avance herpå

Der skal også ske eliminering af koncerninternt handel med anlægsaktiver, idet der er tale om koncerninterne transaktioner. Avancen for salget af anlægsaktivet er indregnet i begge virksomheder, idet den sælgende virksomhed indregner avancen i sin omsætning, mens den købende virksomhed indregner avancen i kostprisen for aktivet. Da det ikke er meningen, at aktivet skal videresælges til tredjemand, som ved salg af omsætningsvarer, men indgå som produktionsapparat i den købende virksomhed, vil avancen rettidigt tilhøre den sælgende virksomhed, hvorfor avancen skal elimineres i den købende virksomhed. Dette sker gennem korrektion af afskrivningerne, som den købende virksomhed foretager på anlægsaktivet (Møller, 2012; s. 73-74).

I resultatopgørelsen reduceres den sælgende virksomheds omsætningen med salgsprisen og resultatet formindskes med salgsvancen, samt aktivets kostpris tillægges posten ”arbejde udført for egen regning og opført under aktiver”. Alle tre korrektioner sker kun i salgsåret. Den købende virksomheds afskrivninger formindskes med den mer-afskrivning, der er i året af den oprindelige avance, og den sælgende virksomheds resultat forøges med samme beløb. Hermed er avancen elimineret i den købende virksomhed, og tilfaldet den sælgende virksomhed (Møller, 2012; s. 77).

I balancen for den købende virksomhed tilbageføres de akkumulerede afskrivninger, der er foretaget på aktivet, hvorefter aktivet er bogført til handelsværdien som på købstidspunktet. Derefter fjernes avancen. Dette giver aktivet en bogført værdi uden avance. Avance er nu elimineret, men aktivet skal stadig afskrives, hvorfor der ud fra den avancefri værdi udregnes nye afskrivninger. Er det efter det første år, er der tale om akkumulerede afskrivninger. Dette giver alt i alt et aktiv indregnet og afskrevet uden avance. Modposten til disse korrektioner bliver på den sælgende virksomheds egenkapital. Dette betyder, at den sælgende virksomhed i salgsåret ikke får tildelt noget avance. Dette sker først efter det andet år, hvorfor hele avancen fra salget først vil være tildelt den sælgende virksomhed, når aktivet er afskrevet fuldt ud i den købende virksomhed i hvert fald i forhold til koncernregnskabet (Møller, 2012; s. 73-77).

I forhold til koncernregnskabet har det kun betydning, når den købende eller sælgende virksomhed er delvist ejet, da det vil påvirke minoritetens andel af resultatet og egenkapitalen i den købende eller sælgende virksomhed. Er der tale om helejede dattervirksomheder vil eliminering af internt handlede anlægsaktiver ikke have påvirkning på koncernregnskabet, idet det da vil være lige meget, hvem avancen tilkommer (Møller, 2012; s. 74).

Casevirksomheder

Moder A/S har i begyndelsen af året solgt en maskine til Datter A/S, som indgår i Datter A/S's anlægsaktiver. Salgsprisen udgør kr. 150 mio., og fremstillingsprisen var kr. 115 mio., hvilket giver en avance på kr. 35 mio.. Aktivet er afskrevet lineært over 5 år, og der er foretaget et helt års afskrivninger. For at foretage de nødvendige elimineringer er det nødvendigt at kende de foretagne afskrivninger og udregne de avancefrie afskrivninger:

Afskrivninger: $150/5 = \text{kr. } 30 \text{ mio.}$

Nye avancefrie afskrivninger: $115/5 = \text{kr. } 23 \text{ mio.}$

I resultatopgørelsen fratrækkes salget på kr. 150 mio. i Moder A/S's omsætning, idet salget er sket i dette regnskabsår. Avancen på kr. 35 mio. fratrækkes Moder A/S's resultat, og fremstillingsprisen på kr. 115 mio. bogføres på "arbejde udført for egen regning". Den del af avancen der tilkommer Moder A/S i år, indregnes ved at fratække kr. 7 mio. på afskrivninger i Datter A/S, og tillægge kr. 7 mio. på resultat i Moder A/S. De kr. 7 mio. er den mer-afskrivning, der er foretaget i Datter A/S, og som indeholder avancen, der ikke tilkommer Datter A/S, hvorfor den elimineres. Korrektionerne i resultatopgørelsen er vist i tabellen herunder.

Tabel 12: *Eliminering af internt salg af anlægsaktiver i resultatopgørelsen*

Eliminering af internt salg med anlægsaktiver (mio. kr.)	Oprindelig RO		Korrekationer		Koncern RO
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KR
RESULTSTOPGØRELSE					
Indtægter					
Omsætning	1.455	855	-150		2.160
Arbejde udført for egen regning			115		115
Øvrige indtægter	649	-167			482
I alt	2.104	688	-35		2.757
Omkostninger					
Afskrivninger	165	95		-7	253
Årets resultat	1.046	194	-35+7		1.212
Øvrige omkostninger	893	399			1.292
I alt	2.104	688	-35		2.757

I Datter A/S's balance fratrækkes avancen på kr. 35 mio. og den avancefrie afskrivning på kr. 23 mio. i posten "maskiner", mens den foretagne afskrivning tilbageføres ved at tillægge kr. 30 mio. til posten. Det hele modposteres på egenkapitalen i Moder A/S, hvor Moder A/S dermed for indregnet sin avance i takt med at aktivet afskrives i Datter A/S. Korrektionerne i balancen er vist i tabellen herunder.

Tabel 13: *Eliminering af internt salg af anlægsaktiver i balancen*

Eliminering af internt salg med anlægsaktiver (mio. kr.)	Oprindelige balancer		Korrektioner		Koncern balance
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KB
BALANCE					
Aktiver					
Maskiner	5.500	1.850		30-35-23	7.360
Øvrige aktiver	29.434	3.754			33.188
I alt	34.934	5.604	-28		40.510
Passiver					
Egenkapital	8.371	1.244	30-35-23		9.820
Øvrige passiver	26.563	4.360			30.923
I alt	34.934	5.604	-28		40.510

7.2.6 Følgekorrektioner af skat

Koncernregnskabet udarbejdes ud fra hver enkelt koncernvirksomheds regnskab, hvor der foretages konsolidering og eliminering. Med hensyn til skat udregnes denne i hver koncernvirksomhed for sig og liggens sammen i koncernregnskabet. Der beregnes således ikke skat på baggrund af koncernregnskabet. Udskudt skat bliver dog påvirket af de købsomvurderinger og avanceeliminerings, der foretages i koncernregnskabet, hvorfor der skal ske korrektion af denne. Dette har ingen indvirkning på de enkelte koncernvirksomheders egen udskudt skat, og er således kun en koncernmæssig korrektion (Møller, 2012; s. 78).

Den samlede nettoeffekt af de skattepåvirkede korrektioner kan aflæses af posteringerne på henholdsvis egenkapital og årets resultat. Har dattervirksomheden udbyttegæld, som er omposteret til egenkapital, skal denne ikke medtages i udskudt skat korrektionen, idet udbytte til modervirksomheden er skattefri. De ændringer købsomvurderinger og avanceeliminerings fra både omsætningsaktiver og anlægsaktiver har medført, er alle posteret på egenkapitalen og årets resultat, hvorfor påvirkning af udskudt skat udregnes ud fra disse ændringer. Dette kræver dog, at skattesatsen til alle korrektionerne er den samme. Er der sket købsomvurdering af to forskellige aktiver, fx en grund og en maskine, og disse to aktiver ikke har samme skattesats, bliver man nødt til at udregne ændringen til udskudt skat for hver af dem, og ikke bare sammenlægge de korrektioner (Møller, 2012; s. 80-81).

Ændringerne på egenkapitalen og årets resultat ganges med skattesatsen, hvorefter ændringen til udskudt skat er udregnet. Ændringen skal posteres på skat og årets resultat i resultatopgørelsen og på egenkapitalen og udskudt skat i balancen (Møller, 2012; s. 80-82).

Casevirksomheder

Skattesatsen er ens for alle eliminerings her i projektet og sat til 25 pct. at gøre behandlingen af skat nemmere. Ændringerne til egenkapitalen og årets resultat kan ses i tabellen herunder:

Tabel 14: Påvirkninger på egenkapitalen og årets resultat

Egenkapitalpåvirkninger		
	Moder A/S	Datter A/S
Købsomvurderinger		240
Eliminering af internt salg og avance		-25
Eliminering af internt salg af anlægsaktiver	-28	
I alt	-28	215
Skatteprocenten er 25 %	-7	54
Resultat påvirkninger		
	Moder A/S	Datter A/S
Købsomvurderinger		-5
Eliminering af internt salg og avance		-5
Eliminering af internt salg af anlægsaktiver	-28	
I alt	-28	-10
Skatteprocenten er 25 %	-7	-3

Den samlede påvirkning på egenkapitalen for Moder A/S er kr. -28 mio., og for Datter A/S kr. 215 mio., hvilket giver en ændring til udskudt skat på kr. -7 mio. for Moder A/S og kr. 54 mio. for Datter A/S.

Den samlede påvirkning på resultatet er kr. -28 mio. for Moder A/S og kr. -10 mio. for Datter A/S, hvilket giver en ændring til udskudt skat på kr. -7 mio. for Moder A/S og kr. -3 mio. for Datter A/S.

Korrektioner for udskudt skat er vist i tabellen herunder for både balance og resultatopgørelse.

Tabel 15: *Følgekorrektio*n af skat

Følgekorrektio	Skatteeffekt		Korrektioner		Efter-skat-effekt
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	
RESULTSTOPGØRELSE					
Omkostninger					
Skat			7	3	10
Årets resultat	-28	-10	-7	-3	-48
I alt	-38		-		-38
BALANCE					
Passiver					
Egenkapital	-28	180	-7	54	199
Udskudt skat	135	35	7	-54	123
I alt	152		-		322

Det kan ses, at koncernbalancen i alt ikke bliver påvirket af skattekorrektionerne, mens koncernresultat bliver mindre.

7.2.7 Udskillelse af minoritetsandel af dattervirksomhed

Ejer modervirksomheden ikke hele kapitalen i dattervirksomheden vil der være en minoritetsinteresse i virksomheden. Modervirksomheden kan som nævnt tidligere godt være modervirksomhed uden at den behøver at eje alle kapitalandelene. Ifølge ÅRL § 118 stk. 4 skal minoritetsinteressernes forholdsmæssige andel af egenkapitalen i dattervirksomheden posteres særskilt mellem egenkapitalen og forpligtelserne på passivsiden, samt deres forholdsmæssige andel af dattervirksomhedens resultat skal opføres som en særskilt post i resultatopgørelsen.

Det er vigtigt, at informere om minoritetsinteresser, idet hvis en betydelig del af koncernens indtjening kommer fra en dattervirksomhed, hvor der er minoritetsinteresser, vil det ikke være hele denne indtjening, der tilkommer modervirksomheden.

At vise minoritetsinteresserne i koncernregnskabet er måske blevet mere aktuelt med IFRS 10, idet denne standard, som nævnt tidligere, alt andet lige tillader, at en modervirksomhed kan opnå bestemmende indflydelse ved stemmerettigheder under 50 pct.. Ejer en modervirksomhed 35 pct. af kapitalen, og dermed 35 pct. af stemmerettighederne, vil det betyde, at en modervirksomhed kun er berigtiget til 35 pct. dattervirksomhedens resultat, selvom dattervirksomheden bliver 100 pct. konsolideret. Har modervirksomheden flere dattervirksomheder, hvor modervirksomheden også kun ejer 35 pct. af kapitalen og stemmerne, vil det alt andet lige ikke være meget af koncernregnskabet, der tilkommer modervirksomheden. Minoritetsinteressen viser, hvor meget af koncernkapitalen og koncernresultatet der tilkommer dem, hvorfor denne post giver vigtig information til regnskabsbrugeren.

Casevirksomheder

Moder A/S ejer 75 pct. af Datter A/S, hvorfor der er en minoritet på 25 pct.. Denne minoritet skal altså udskilles, hvorfor 25 pct. af den korrigerede egenkapital og resultat i Datter A/S tilkommer minoriteten.

Den korrigerede egenkapital udgør kr. 1.613 mio., og det korrigeret resultatet udgør kr. 181 mio.. Det vil sige, minoritetens andel af egenkapitalen udgør 25 pct. af kr. 1.613 mio., hvilket giver kr. 403 mio., mens minoritetens andel af resultatet udgør 25 pct. af kr. 181 mio., hvilket vil sige kr. 45 mio.. Dette er vist i tabellen herunder.

Tabel 16: Minoritetens andel af den korrigerede egenkapital og korrigeret resultat

Udskillelse af minoritetsandele (mio.)	Oprindelig RO og balance		Korrektioner		Koncern
	Moder A/S	Datter A/S	Moder A/S	Datter A/S	KR og KB
Passiver					
Egenkapital	8.371	1.613		-403	9.581
Minoritetens andel af egenkapital				403	403
Øvrige passiver	26.563	3.991			30.554
I alt	34.934	5.604		-	40.538
Omkostninger					
Årets resultat	1.011	181		-45	1.147
Minoritetens andel af årets resultat				45	45
Øvrige omkostninger	1.093	507			1.600
I alt	2.104	688		-	2.792

7.2.8 Indarbejdelse af koncerngoodwill og afskrivning herpå.

Der skal i koncernregnskabet indregnes koncerngoodwill. Der er to former for goodwill, tilkøbt goodwill og oparbejdet goodwill. Der er tale om tilkøbt goodwill ved virksomhedsovertagelse, hvorfor det er tilkøbt goodwill, der gennemgås her.

Tilkøbt goodwill gennem virksomhedsovertagelse beregnes kun når koncernforholdet etableres, og der skal således ikke ske genberegning i årene efter. Goodwill er defineret som forskellen mellem modervirksomhedens kapitalandele i en dattervirksomhed, målt til kostpris, og modervirksomhedens forholdsmæssige andel af dattervirksomhedens nettoaktiver, målt til dagsværdi jf. ÅRL § 122. Det vil sige, differencen mellem modervirksomhedens pris for kapitalandele og modervirksomhedens andel af nettoaktiver i dattervirksomheden. Denne forskel er et udtryk for modervirksomhedens forventning til en fremtidig mer-indtjening i dattervirksomheden, som ikke kan identificeres individuelt og indregnes separat (Christiansen, 2012/2013; s. 123-124).

Goodwill er et immaterielt aktiv, og skal derfor afskrives efter ÅRL § 43, hvor der skal ske en systematisk afskrivning over brugstiden. Der må ikke afskrives på en periode over 20 år. En negativ goodwill indregnes i resultatopgørelsen i takt med realiseringen af de forhold, som ligger til grund for forskelsbehandlingen, dog højst over 20 år jf. ÅRL §§ 43 og 122. Desuden må goodwill ikke opskrives, og en tidligere nedskrivning må ikke tilbageføres jf. ÅRL § 41. Det antages, at der er tale om lineære afskrivninger, selv om ÅRL ikke eksplicit nævner dette, idet lineære afskrivninger er

mest brugt i dansk regnskabspraksis, samt at en normal brugstid for goodwill er omkring 10 år (Møller, 2012; s. 90-91).

Efter overtagelsen skal goodwill i koncernregnskabet bare afskrives med den valgte afskrivningsmetode, og eventuel nedskrivningstestes, hvis der er indikationer på værdifald. Er der foretaget købsomvurderinger ifølge ovenfor, vil dette påvirke goodwill. En ændring i værdien af købsomvurderede aktiver og forpligtelser vil betyde, at forskelsbeløbet mellem modervirksomhedens kapitalandele og forholdsmæssige værdi af nettoaktiverne bliver ændret, hvilket vil sige, at goodwillen ændres. En stigning i købsomvurderede aktiver og forpligtelse vil mindske goodwillen, mens et fald vil øge goodwillen (Møller, 2012; s. 87-90).

Metoden, hvormed goodwill udregnes, kaldes for past-equity-metoden, og kan oversættes til historiske-egenkapital-metode. Dette skyldes, at goodwillbeløbet er udregnet ud fra dattervirksomhedens historiske egenkapital, hvilket vil sige, dattervirksomhedens egenkapital på overtagelsestidspunktet (Møller, 2012; s. 88-89).

Goodwill skal beregnes som det sidste trin i konsolideringen af dattervirksomheder, idet købsomvurderingerne påvirker størrelsen af goodwill, samt goodwill ikke tilkommer minoriteten. Det, at goodwill ikke tilkommer minoriteten, er gældende for de danske regler, men er tilladt ifølge de internationale regler, altså indregning af fuld goodwill i koncernregnskabet. Det ændrer ikke noget for majoritetens andel af goodwill, hvilken en metode der anvendes, idet den vil forblive den samme, hvorfor den eneste forskel mellem metoderne er størrelsen på den goodwill, der indregnes i koncernregnskabet. Logikken bag fuld goodwill er, at der ved købsomvurderinger er indregnet det fulde beløb på aktivsiden samt at minoritetsandelen på passivsiden indeholde minoritetens andel af købsomvurderingerne, hvorfor det også vil være logisk at indregne fuld goodwill (Møller, 2012; s. 91-96).

Ifølge de internationale regler skal goodwill ikke afskrives, men nedskrivningstestes mindst én gang årligt og når der ellers er indikationer på værdi fald jf. IAS 36 afsnit 10 (Møller, 2012; s. 97). Generelt er afskrivning af anlægsaktiver virksomhedens måde at omkostningsføre brugen af aktivet (Christensen, 2009; s. 115). Dette gælder også for goodwill, hvor afskrivningen vil være forbruget af den forventede mer-indtjening, modervirksomheden mener at opnå i fremtiden. Afskrivning af goodwill indikere da at en del af denne mer-indtjening, er opnået. De internationale regler bygget på, at det ikke er muligt at forhåndsbestemme den økonomiske levetid på goodwill, hvorfor

afskrivninger ikke er egnet til indregningsmetode. Derfor skal goodwill nedskrivningstestes i stedet for (Møller, 2012; s. 97).

Det er desuden ikke tilladt jf. IFRS 3 afsnit 53 at indregne omkostninger afholdt til gennemførelse af overtagelsen i kostprisen for virksomhedsovertagelse. Disse skal omkostningsføres i den givne periode de afholdes. Ifølge ÅRL skal omkostninger medtages i kostprisen, hvis de er foranlediget eller direkte kan henføres til aktivet, hvilket vil sige overtagelsen (KPMG, 2013/14; s. 170). Det afhænger selvfølgelig af omkostningernes størrelse, om denne forskel har nogen reel betydning for kostprisen.

Der skal oplyses om de resterende positive og negative forskelle, der er fremkommet efter ÅRL §§ 122 og 123, hvilket vil sige goodwill og badwill, hvor ændringer i forhold til tidligere år skal forklares jf. ÅRL § 125 stk. 3, nr. 2. Dette betyder, at goodwill bliver sat i forhold til tidligere år, hvorfor størrelsen kan vurderes, idet den vil være meningsløs, hvis den ikke kan sammenlignes.

Casevirksomheder

Moder A/S købte 75 pct. af stemmerettighederne og aktiekapitalen i Datter A/S for kr. 1.000 mio.. Den overtagne aktiekapital udgjorde kr. 375 mio. på overtagelsestidspunktet. Datter A/S's egenkapital var på overtagelsestidspunktet:

Aktiekapital:	kr. 500
<u>Øvrig egenkapital:</u>	<u>kr. 300</u>
Egenkapital i alt:	kr. 800

Goodwillen skal beregnes af Moder A/S's kostpris for Datter A/S, hvilket vil sige de kr. 1.000 mio., minus den indre værdi af egenkapitalen, hvorfor denne værdi skal kendes. Den indre værdi af aktiekapitalen på overtagelsestidspunktet kan udregnes ved at tage forholdet mellem den købte del af aktiekapitalen på kr. 375 mio. og dividere den med aktiekapitalens samlede størrelse og gange dette forhold med egenkapitalen i alt:

$$\text{Kr. } 375 / \text{kr. } 500 \times \text{kr. } 800 = \text{kr. } 600 \text{ mio.}$$

Dette kan alternativt udregnes ved at finde nettoaktiverne på overtagelsestidspunktet ved at fratække forpligtelserne fra dagsværdiomvurderede aktiver, og gange nettoaktiverne med Moder A/S's andel af Datter A/S. Dette vil give samme resultat nemlig:

Aktiver i alt: kr. 5.160 mio.

Minus forpligtelser i alt: kr. 4.360 mio.

kr. 800 mio.

Gange med Moders andel: 0,75

Den indre værdi: kr. 600 mio.

Der er foretaget købsomvurderinger, hvorfor disse ændre på den oprindelige goodwill, hvorfor købsomvurderingen skal medtages i beregningen af goodwill. Dette gøres ved at gange den samlede købsomvurdering med efter-skatte-satsen og Moder A/S's andel af Datter A/S. Det vil sige;

$Kr. 250 \times 0,75 \times 0,75 = kr. 141 \text{ mio.}$

Kostprisen for Datter A/S skal, som nævnt, deles på de opkøbte aktiver og forpligtelser og goodwill, hvor købsomvurderinger øger værdien af aktiverne og forpligtelserne og formindsker goodwillen, hvorfor de kr. 141 mio. skal tillægges den indre værdi:

$Kr. 600 + kr. 141 = kr. 741 \text{ mio.}$

Goodwillen på overtagelsestidspunktet kan da beregnes til:

$Kr. 1.000 - kr. 741 = kr. 259 \text{ mio.}$

Levetiden for goodwill er sat til 10 år, hvorfor goodwill skal afskrives hvert år med:

$Kr. 259/10 = kr. 24 \text{ mio.}$

Der er gået to år siden overtagelsen, hvorfor der skal foretages to års afskrivninger:

$kr. 24 \times 2 = kr. 48 \text{ mio.}$

I resultatopgørelsen bliver afskrivninger hævet med kr. 48 mio., mens koncernresultat mindskes med kr. 48 mio.. Indregningen af goodwill i resultatopgørelsen er vist i tabellerne herunder.

Tabel 17: *Indregning af goodwill i resultatopgørelsen*

Indregning af goodwill (mio.)	Foreløbig RO for Datter	Korrektioner	Koncern RO
Resultatopgørelse			
Indtægter	2.104		
I alt	2.104		2.104
Omkostninger			
Afskrivninger	93	48	141
Årets resultat (majoritetens andel)	1.146	-48	1.098
Øvrige omkostninger og minoritetsandel	1.553		1.553
I alt	2.792	-	2.792

I balancen bogføres kr. 259 mio. på posten goodwill, og afskrives med de akkumulerede afskrivninger på kr. 48 mio.. Modposten til begge disse poster er på koncernkapitalen der tillægges kr. 259 mio. og fratrækkes kr. 48 mio.. Indregning af goodwill i balancen er vist i tabellen herunder.

Tabel 18: *Indregning af goodwill i balancen*

Indregning af goodwill (mio.)	Foreløbig balance for Datter	Korrektioner		Koncern balance
				KB
BALANCE				
Aktiver				
Goodwill		259-48		192
Øvrige aktiver	5.466			5.466
I alt	5.466	211		5.677
Passiver				
Egenkapital	1.589	259-48		1.800
Øvrige passiver	4.155			4.155
I alt	5.744	211		5.955

7.3 Koncernregnskab

Når alle elimineringerne og korrektionerne er foretaget kan regnskaberne for Moder A/S og Datter A/S lægges sammen til danne koncernregnskabet. Resultatopgørelsen ændres tilbage til den transaktionsbaserede form, som ifølge ÅRL skal anvendes. Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling udregnes ved at trække primobeholdningen (varer u. fr. + færdigvarer) fra ultimobeholdningen (varer u. fr. + færdigvarer), mens vareforbruget udregnes ved at lægge varekøb til primobeholdningen (råvarer) og fratrække ultimobeholdningen (råvarer).

Koncernregnskab for Moder A/S og Datter A/S er vist i tabellen herunder, men indeholder endnu ikke Moder A/S's equity værdien for kapitalandele i Associerede A/S udregnet i år. Denne udregnes først i analyse del 2 nedenfor.

Table 19: *Koncernresultatopgørelse*

Resultatopgørelse (mio. kr.)	Koncern
Nettoomsætning	1.910
Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling	415
Arbejde udført for egen regning	115
Andre driftsindtægter	105
Vareforbrug	725
Bruttofortjeneste/tab	1.820
Personaleomkostninger	175
Afskrivninger	306
Andre driftsomkostninger	45
Finansielle indtægter	15
Finansielle omkostninger	35
Ordinært resultat før skat	1.274
Skat af årets resultat	130
Minoritetens andel af årets resultat	46
Årets resultat	1.098

Tabel 20: *Aktivsiden i koncernbalancen*

Balancen (mio. kr.)	Koncern
Aktiver	
<i>Anlægsaktiver</i>	
Immaterielle anlægsaktiver	
Goodwill	211
Materielle anlægsaktiver	
Grunde og bygninger	21.700
Maskiner	7.362
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	1.100
Finansielle anlægsaktiver	
Kapitalandele i associerede virksomheder	600
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	25
Anlægsaktiver i alt	30.998
<i>Omsætningsaktiver</i>	
Varebeholdning	
Råvarer	1.885
Varer under fremstilling	2.255
Færdigvarer	1.640
Tilgodehavender	
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	615
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	25
Andre tilgodehavender	670
Værdipapirer	100
Likvid beholdning	1.323
Omsætningsaktiver i alt	8.513
Aktiver i alt	39.511

Tabel 21: *Passivside i koncernbalancen*

Balancen (mio. kr.)	Koncern
Passiver	
<i>Egenkapital</i>	
Egenkapital i alt	9.757
Minoritetsandel	403
Hensættelser til udskudt skat	123
<i>Gældsforpligtelser</i>	
Langfristede gældsforpligtelser	
Gæld til realkreditinstitutter	23.315
Kortfristede gældsforpligtelser	
Kortfristet del af langfristede gæld	3.750
Leverandør af varer og tjenesteydelser	1.453
Gæld til associerede virksomhed	15
Selskabsskat	695
Gældsforpligtelser i alt	29.228
Passiver i alt	39.511

8. Analyse del 2: Indregning af associerede virksomhed

Analyse del 2 består af indregning af associerede virksomhed, hvor betydelig indflydelse og equity-metoden vil blive analyseret.

8.1 Betydelig indflydelse

Hvis det konstateres at en modervirksomhed ikke har bestemmende indflydelse over en dattervirksomhed, er det muligt at modervirksomheden har betydelig indflydelse i stedet for, hvorfor den virksomhed der er investeret i, da vil være en associerede virksomhed. Betydelig indflydelse vil blive gennemgået i det følgende afsnit både for ÅRL og IFRS, dog er de to regelsæt ikke delt op som under afsnittet om bestemmende indflydelse.

ÅRL definerer en associerede virksomheder, som en virksomhed, der ikke er en dattervirksomhed, men i hvilken en anden virksomhed og dennes dattervirksomheder, udøver en betydelig indflydelse på virksomhedens driftsmæssige og finansielle ledelse jf. ÅRL bilag 1B. Når der ikke er tale om bestemmende indflydelse kan begrebet modervirksomhed ikke anvendes til at beskrive den virksomhed der udøver betydelige indflydelse, hvorfor man i stedet kan anvende begrebet overvirksomhed (Møller 2012; s. 130), mens den associerede virksomheden refereres til som associerede virksomhed.

En virksomhed formodes at udøve betydelig indflydelse, hvis virksomheden og dens dattervirksomheder, tilsammen besidder 20 pct. eller mere af stemmerettighederne. Det vil sige, at det ikke udelukkende skal være overvirksomheden, der skal besidde rettigheder i den associerede virksomhed, men det er overvirksomheden og alle dens dattervirksomheder, som tilsammen udøver betydelig indflydelse. Desuden skal en af virksomhederne have indflydelse på den driftsmæssige og finansielle ledelse jf. ÅRL, bilag B.

De danske regler specificer ikke mere om, hvordan overvirksomheden skal have indflydelse på den driftsmæssige og finansielle ledelse. Det vil dermed sige, at en overvirksomhed der besidder 25 pct. af stemmerettighederne, samt en dattervirksomhed der besidder 5 pct., og har kontraktrettigheder til at an- og afsætte et medlem af bestyrelsen, har tilsammen betydelig indflydelse på den associerede virksomhed, idet det antages, at dattervirksomheden gennem det ene medlem af bestyrelsen i den associerede virksomhed har indflydelse på den associerede virksomheds økonomiske og driftsmæssige beslutninger.

Ifølge de internationale standarder er betydelig indflydelse defineret tilsvarende de danske regler, hvor der formodes at foreligge betydelig indflydelse, hvis overvirksomheden direkte eller indirekte ejer 20 pct. eller mere af stemmerettighederne. Direkte ejerskab henviser til overvirksomhedens kapitalandele, mens indirekte henviser til overvirksomhedens ejerskab samt dennes dattervirksomheders besiddelser af kapitalandele i den associerede virksomheden, hvilket er magen til ÅRL. Der foreligger dog ikke betydelig indflydelse, hvis det klart kan påvises, at dette ikke er tilfældet jf. IAS 28, afsnit 5.

Standarden foreskriver yderligere at betydelig indflydelse sædvanligvis kommer til udtryk ved at overvirksomheden, eller en dattervirksomhed på en eller flere af følgende måder jf. IAS 28, afsnit 5 og 6:

- Har repræsentation i bestyrelse eller tilsvarende ledelsesorgan
- Deltagelse i beslutningsprocessen specielt omkring udbytte og andre udbetalinger
- Der er væsentlige transaktioner mellem virksomhederne og den associerede virksomhed
- Der er udveksling af ledende medarbejdere eller
- Virksomhederne stiller nødvendig teknisk information til rådighed

Det vil sige, at besiddelse af stemmerettigheder er nok til at der foreligger betydelig indflydelse. Har overvirksomheden, eller tilknyttede virksomheder, desuden en eller flere af ovenstående måder, vil der klart være betydelig indflydelse. Det kan dermed argumenteres, at det er nødvendigt, at en eller flere af ovenstående måder er gældende, før der uden tvivl kan påvises at betydelig indflydelse foreligger.

Det modsatte er også gældende. Hvis en virksomhed har 25 pct. af stemmerettighederne i den associerede virksomhed, og majoriteten anvender sin indflydelse til at hindre virksomhedens bestyrelsesrepræsentant, vil virksomheden ikke have betydelig indflydelse i den associerede virksomhed (Fedders, 2012; s. 633). Virksomhedens kapitalandele i den associerede virksomhed vil da blive ændret til almindelige porteføljeaktier.

Ud fra ovenstående kan det konstateres at forskellen mellem en dattervirksomhed og en associerede virksomhed er graden af kontrol der udøves på dem; der udøves bestemmende indflydelse, og dermed fuld kontrol, på dattervirksomheder, mens der udøves betydelig indflydelse, og dermed mindre kontrol, på en associerede virksomhed.

Casevirksomheder

Moder A/S ejer 35 pct. af stemmerettighederne og aktiekapitalen i Associerede A/S, og har samtidig kontraktmæssig beføjelse til at af- og ansætte ét bestyrelsesmedlem i Associerede A/S. Dette betyder, at Moder A/S udøver betydelig indflydelse på Associerede A/S, hvorfor virksomheden er en associerede virksomhed til Moder A/S.

8.2 Equity-metoden

Jeg vil i dette afsnit forklare om equity-metoden. På dansk kaldes metoden for den indre værdis metode, og på engelsk kaldes den equity-metoden. Jeg anvender begge ord, idet der ingen forskel er på dem.

Kapitalandele i associerede virksomheder skal indregnes i koncernregnskabet efter equity-metoden ifølge både ÅRL § 119 og IAS 28 afsnit 16. Kapitalandelene indregnes første gang til kostpris, og den regnskabsmæssige værdi forøges eller reduceres herefter med overvirksomhedens andel af resultatet i den associerede virksomhed. Udlodninger modtaget fra den associerede virksomhed, reducerer investeringens regnskabsmæssige værdi. Den regnskabsmæssige værdi ændres også, når der sker ændringer i den associerede virksomheds aktiver og forpligtelser, fx når en bygning opskrives jf. ÅRL § 43a, stk. 4 og IAS 28, afsnit 10.

Equity-metoden kaldes også for ”en-linjes-konsolidering”, idet overvirksomheden løfter sin andel af den associerede virksomhed op på en linje i koncernresultatopgørelsen under ”resultat fra associerede virksomhed” og på en linje i koncernbalancen under ”kapitalandele i associerede virksomhed”. Dette er grundidéen, at det regnskabsmæssigt skal afspejle indirekte ejede aktiviteterets nettovirkning, altså overvirksomhedens andel af den associerede virksomheds aktiviteterets nettovirkning, hvilket vil sige egenkapitaleffekt og resultateffekt, på linje med direkte ejede aktiviteterets regnskabseffekter. Det vil sige, der i koncernregnskabet skal indgå værdier og resultat fra kapitalandelene i den associerede virksomhed med akkurat samme nettobeløb, som hvis overvirksomhedens ejede andel af den associerede virksomheds aktivitet var udført direkte i overvirksomheden selv. (Møller, 2012; s. 131-132).

Ifølge ÅRL § 43a stk. 3 finder bestemmelserne i ÅRL §§ 119-121 tilsvarende anvendelse af indre værdis metode på kapitalandele i associerede virksomheder. Der skal derfor ske en konsolidering af overvirksomheden og den associerede virksomhed før indregningen af kapitalandelene kan

foretages. I IAS 28 afsnit 26 står tilsvarende, at de samme procedurer der foretages ved fuldkonsolidering skal foretages ved equity-metoden.

Det vil sige konsolideringen består af (Møller, 2012; s. 156):

- Afstemning og korrektion af enkeltvirksomheders regnskaber
- Købsomvurderinger af opkøbte identificerbare aktiver og forpligtelser til dagsværdi på købstidspunktet samt de efterfølgende justeringer af disse værdier
- Eliminering af intern handel med omsætningsvarer og avancer herpå
- Eliminering af intern handel med anlægsaktiver og avance herpå
- Følge korrektioner af udskudt skat i balancen og beregnet skat i resultatopgørelsen
- Beregning af ufordelt merkøbspris og efterfølgende behandling heraf

I modsætning til konsolidering af dattervirksomheder, skal der ved indregning af associerede virksomheder ikke ske eliminering af internt tilgodehavender og gæld, idet overvirksomheden kan både have kapitalandele og tilgodehavende/gæld i den associerede virksomhed. I casevirksomhederne har Moder A/S et tilgodehavende på kr. 25 mio. til Associerede A/S og en gæld på kr. 15 mio.. Der er i Associerede A/S ikke udspecificeret, hvad den har af tilgodehavender og gæld til Moder A/S, idet dette vil være almindelig tilgodehavender og gæld, og dermed bogført herunder i regnskabet. Der skal heller ikke ske udskillelse af minoritet, idet overvirksomheden er minoriteten i den associerede virksomhed, samt ved equity-metoden er det kun overvirksomhedens andel af den associerede, der vises, hvorfor det er irrelevant at vise, hvad resten af egenkapitalen og resultatet i den associerede virksomhed udgør (Møller, 2012; s. 157).

Det kan forekomme at overvirksomheden ikke kan fremskaffe de nødvendige informationer, der skal til for at udarbejde den modificerede konsolidering. Det kan da argumenteres, at har overvirksomheden ikke nok indflydelse til at fremskaffe de nødvendige finansielle informationer, har overvirksomheden ikke betydelige indflydelse (Fedders, 2012; s. 634-635). Kan overvirksomheden ikke fremskaffe de nødvendige informationer, men fastholder, at der er tale om betydelig indflydelse, kan overvirksomheden indregne kapitalandele i associerede virksomheder til kostpris jf. ÅRL § 43a, stk. 6.

Ifølge IAS 28 afsnit 17 kan en overvirksomhed undlade at indregne associerede virksomheder efter equity-metoden, hvis overvirksomheden er undtaget fra at aflægge koncernregnskab ifølge IFRS 10 afsnit 4a. Desuden kan overvirksomheden undlade at anvende equity-metoden, hvis alle nedenstående er opfyldt jf. IAS 28, afsnit 17:

- Overvirksomheden er en 100 pct. ejet dattervirksomhed, eller delvist ejet dattervirksomhed, og dens øvrige ejere, herunder ejere, som ikke på anden vis har stemmeret, er blevet informeret om og ikke har gjort indsigelser imod, at overvirksomheden ikke anvender den indre værdis metode.
- Selskabets gæld- eller egenkapitalinstrumenter kan ikke handles på et offentligt marked (en inden- eller udenlandsk fondsbørs eller et OTC-marked, herunder lokale og regionale markeder)
- Overvirksomheden hverken har indsendt eller er ved at indsende sit årsregnskab til et børstilsyn eller en anden myndighed med henblik på at notere instrumenter af en hvilken som helst kategori på et offentligt marked, og
- Virksomhedens øverste modervirksomhed eller mellemliggende modervirksomhed fremlægger koncernregnskaber, der er tilgængelig for offentligheden og er i overensstemmelse med IFRS.

Anvender en overvirksomhed IFRS til udarbejdelse af koncernregnskab, skal overvirksomheden ikke udarbejde et selskabsregnskab. Ifølge dansk lovgivning skal virksomheder dog udarbejde et selskabsregnskab selv om virksomheden anvender de internationale regler. Dermed opstår der en interessant situation, idet selvom der ikke skal udarbejdes et selskabsregnskab ifølge IFRS, stiller IFRS stadig krav til udarbejdelsen ifølge IAS 27, hvis virksomheden vælger, eller er tvunget til, at udarbejde et. Dette betyder noget for, hvordan associerede virksomheder og dattervirksomheder indregnes i selskabsregnskabet, idet det kun er tilladt at anvende equity-metoden til indregning af associerede virksomheder i koncernregnskabet, mens kostpris eller dagsværdi skal anvendes i selskabsregnskabet. Dette skyldes, at de internationale standarder anser koncernregnskabet for at være hovedregnskabet, hvorfor selskabsregnskabet er uinteressant. Siden selskabsregnskabet er uinteressant skal kapitalandele i associerede virksomheder ikke konsolideres igen i selskabsregnskabet, når de er konsolideret i koncernregnskabet, hvorfor kostpris eller dagsværdi skal anvendes i stedet for (Møller, 2012; s. 153).

Den modificerede konsolidering til udregning af den indre værdi vil blive gennemgået i afsnittene herunder. Da indregningen sker på én linje, er det ikke nødvendigt at anvende samme fremgangsmåde som ved fuldkonsolidering i form af ændring af resultatopgørelse til dobbeltbogholderiprincip, og vise skemaer over korrektioner og eliminerings der skal foretages. Trinene i den modificerede konsolidering skal dog foretages for at udregne den indre værdi, hvorfor equity-værdien af kapitalandele og equity-indtægten vil blive udregnet til sidst.

8.2.1 Afstemning og korrektion af enkeltvirksomheders regnskaber

For at overvirksomhedens regnskab og den associerede virksomheds regnskab kan anvendes til udregning af den indre værdi, skal regnskaberne være aktuelle, anvende samme regnskabspraksis, samt interne transaktioner mellem virksomhederne skal identificeres jf. ÅRL §§ 115-116 og IAS 28, afsnit 33-36.

Regnskaberne skal have samme balancedag, hvor det er overvirksomhedens balancedag der er den styrende. Har den associerede virksomhed en anden balancedag må regnskabet ikke være ældre end 3 måneder. Der sker jf. IAS 28 ske regulering for virkningen af væsentlige transaktioner eller begivenheder mellem den associerede virksomheds balancedag og overvirksomhedens balancedag, hvis denne ikke er sammenfaldende jf. ÅRL § 43a, stk. 3 og IAS 28, afsnit 33-34.

Der skal anvendes samme regnskabspraksis i begge regnskaber, idet posterne der ligger til grund for udregning af den indre værdi ellers ikke kan anvendes. Er der forskelle heri, skal der ske regulering således den associerede virksomheds regnskabspraksis bringes i overensstemmelse med overvirksomhedens jf. ÅRL § 119 og IAS 28, afsnit 35-36.

Der skal identificeres interne transaktioner mellem overvirksomheden og den associerede virksomhed, idet disse skal anvendes til udregning af equity-værdien, hvor de skal elimineres jf. ÅRL § 120 jf. § 43a stk. 3.

Er der tale om en udenlandsk associerede virksomhed, der aflægger regnskab i en anden valuta end overvirksomheden, skal der ske valutaomregning til overvirksomhedens valuta, idet regnskaberne ellers ikke kan anvendes til udregning af den indre værdi.

Casevirksomheder

Moder A/S og Associerede A/S har samme balancedag, hvorfor Associerede A/S's regnskab er aktuel. Der anvendes samme regnskabspraksis i virksomhederne, og regnskaberne er afstemt således at interne transaktioner, der er nødvendige for at udregne equity-værdien, er identificeres. Associerede A/S er beliggende i Danmark og følger ÅRL, samt aflægger regnskab i danske kroner, hvorfor der ikke skal valuta-omregnes.

8.2.2 Købsomvurderinger af opkøbte identificerbare aktiver og forpligtelser til dagsværdi

Der skal ske købsomvurderinger af opkøbte identificerbare aktiver og forpligtelser til dagsværdi på købstidspunktet for kapitalandelene i den associerede virksomhed (Møller, 2012; s. 157). Dette har betydning for, hvordan den merkøbspris, der måtte være, fordeles mellem fordelt merkøbspris og ufordelt merkøbspris.

Princippet er det samme som ved overtagelse af dattervirksomheder, idet der sker omvurdering på købstidspunktet, men er der i årene efter kommet ny information til, der påvirker disse omvurderinger, skal den nye information medtages i vurderingen (Møller, 2012; s. 64-65).

Har overvirksomheden ikke indflydelse nok til at fremskaffe de informationer, der er nødvendige for købsomvurderingen, skal hele merkøbsprisen behandles som ufordelt merkøbspris, som behandles senere nedenfor. Det vil dog betyde, at virksomheden vil regnskabsmæssigt indtægtsføre for meget fortjeneste i de år, hvor de aktiver i den associerede virksomhed, der skulle være købsomvurderet, bliver solgt, samt at nedskrivning af ufordelt merpris på et tidspunkt bliver for stor (Møller, 2012; s. 157).

Det er kun overvirksomhedens andel af de identificerbare aktiver og forpligtelser, der skal ske omvurdering af. Dette gøres dog nemmest ved at foretage fuld omvurdering, for bagefter at udregne overvirksomhedens andel (Møller, 2012; s. 157).

Casevirksomheder

I Associerede A/S skal en grund købsomvurderes med kr. 50 mio.. Moder A/S har en andel på 35 pct. af Associerede A/S, hvorfor Moder A/S's andel af købsomvurderingen er:

Kr. $50 \times 0,35 =$ kr. 17,5 mio.

Dette beløb skal anvendes i udregningen af equity værdien, og da der er tale om en opskrivning, vil omvurderingen positivt påvirke equity værdi, idet egenkapitalen i Associerede A/S øges, hvorfor equity værdi øges. Købsomvurderingen påvirker ikke equity indtægten

8.2.3 Eliminering af interne avancer

Der skal elimineres interne avancer mellem overvirksomheden og den associerede, idet overvirksomheden ellers vil indregne avancerne i både dens resultat og i den indre værdi.

Der er forskel på de danske og internationale regler, for hvor meget der skal elimineres. Ifølge de danske regler skal avancer ved downstream salg, altså avancer ved salg fra overvirksomheden til den associerede virksomhed, elimineres fuldt ud. Det er derimod kun overvirksomhedens ejerandel af avancer ved upstream salg, det vil sige avancer fra den associerede virksomhed til overvirksomheden, der skal elimineres (Møller, 2012; s. 158).

Ifølge de internationale regler er det kun overvirksomhedens ejerandel af urealiserede avancer, der skal elimineres, uanset om der er tale om downstream eller upstream salg (Fedders, 2012; s. 635).

Forskellen mellem de danske og internationale regler skyldes opfattelsen af, hvad der i den associerede virksomheden indgår i koncernforholdet. Ideen med equity-metoden er at trække den associerede virksomheds egenkapital og resultat op på en linje i overvirksomhedens regnskab, og dermed i koncernregnskabet. Derfor skal interne transaktioner mellem overvirksomheden og den associerede virksomhed elimineres, idet der egentlig er tale om transaktioner mellem overvirksomheden selv. Ifølge dansk lovgivning er alt salg fra overvirksomheden til den associerede anset som værende internt salg, mens det kun er overvirksomhedens forholdsmæssige ejerandel af salg til den associerede der skal elimineres ifølge de internationale regler. Derfor elimineres der mere intern avance ved de danske regler end ved de internationale, hvorfor værdien af kapitalandele bliver højere ved de internationale regler (Møller, 2012; s. 154).

Casevirksomheder

Moder A/S og Associerede A/S har haft samhandel i regnskabsåret. Moder A/S har solgt for kr. 175 mio. til Associerede A/S, hvor avancen gør kr. 75 mio., samt en maskine til kr. 50 mio., hvor avancen udgør kr. 15 mio.. Associerede A/S har solgt for kr. 250 mio. til Moder A/S, hvor avancen udgør kr. 95 mio..

Ifølge ÅRL skal avancerne på kr. 75 mio. og kr. 15 mio. elimineres fuldt ud i beregningen af equity værdien, mens det kun er Moder A/S's forholdsmæssige andel af Associerede A/S's avance på kr. 95 mio. der skal elimineres. Moders A/S andel er på 35 pct. mio., hvorfor der skal elimineres $kr. 95 \times 0,35 = kr. 33$ mio..

Ifølge de internationale standarder er det som nævnt overvirksomhedens forholdsmæssige andel, der skal elimineres, uanset om det er upstream eller downstream salg, hvorfor det kun er $90 \times 0,35 =$ kr. 32 mio. der skal elimineres og ikke hele avancen. Der skal stadig elimineres $95 \times 0,35 =$ kr. 33 mio..

Da virksomhederne følge ÅRL skal alt salg fra Moder A/S til Associerede A/S elimineres. Begge elimineringer vil påvirke equity værdien og equity indtægten negativt, idet de kr. 33 mio. fratrækkes Associerede A/S's egenkapital og resultat, mens avancerne i Moder A/S på kr. 75 mio. og kr. 15 mio. fragår equity værdien og equity indtægten.

8.2.4 Korrektion af udskudt skat

Købsomvurderinger og elimineringer af interne avancer medfører, ligesom ved fuld konsolidering, ændring af den udskudte skat, hvorfor der også ved indregning af associerede virksomhed skal ske korrektion af udskudt skat. Dette sker ved, at alle avance elimineringer og købsomvurderinger, der anvendes i udregningen er efter skat, hvorfor der ikke foretages en samlet skatteeffekt som ved fuldkonsolidering.

Casevirksomheder

Skat af købsomvurdering og avance eliminering bliver da med en skattesats på 25 pct.:

Skat af købsomvurdering:

$$\text{Kr. } 50 \times 0,25 = \text{kr. } 13 \text{ mio.}$$

Skat af avance eliminering i Associerede A/S:

$$\text{Kr. } 95 \times 0,25 = \text{kr. } 24 \text{ mio.}$$

Skat af avance eliminering, hvilket vil sige kr. 75 mio. fra salg af varer og kr. 15 mio. fra salg af maskine, i Moder A/S:

$$(\text{kr. } 75 + \text{kr. } 15) \times 0,25 = \text{kr. } 22 \text{ mio.}$$

Købsomvurderingen påvirker equity værdien positivt, da den øger den, som nævnt ovenfor. Dette betyder, at købsomvurderingen efter skat påvirker equity værdien negativt, idet købsomvurderinger bliver mindre, hvorfor der tillægges mindre til equity værdien.

Avance elimineringerne påvirker equity værdien og equity indtægten negativt, idet de fratrækkes værdien og indtægten, og dermed gør dem mindre. Dette betyder, at avancerne efter skat påvirker værdien og indtægten positivt, idet der er mindre, der skal fratrækkes.

8.2.5 Indregning af goodwill

Overvirksomheden har overtaget en del af kapitalen i den associerede virksomhed, og købsprisen for disse andele, ligeledes som ved dattervirksomheder, deles ud på de købsomvurderet aktiver og forpligtelser, som gennemgået ovenfor, og goodwill jf. ÅRL § 122 og IFRS 3 afsnit 32.

Ifølge de danske regler skal goodwillen ikke være posteret særskilt fra kapitalandelene, som almindelig goodwill, idet den goodwill der opnås ved overtagelse af associerede virksomheder vil være henførbart til investeringen, samt equity-metoden er en-linje-konsolidering, hvorfor det hele skal være på en linje, nemlig under ”kapitalandele i associerede virksomheder”. Goodwillen er dermed en del af investeringen. Det kan derfor argumenteres, at den goodwill der opstår ved overtagelse af kapitalandele i associerede virksomhed, ikke er goodwill, men en ufordelt merkøbspris, idet den ikke posteres som almindelig goodwill. Den skal dog stadig afskrives jf. ÅRL § 43, samt nedskrives hvis der er tegn på værdifald. Desuden skal tidligere foretagne nedskrivninger tilbageføres, hvis genindvendingsværdien er højere end den bogførte værdi, hvilket er forbudt ved almindelig goodwill (Møller, 2012; s. 155).

I de internationale standarder skal der også opgøres en goodwill. Denne goodwill skal klassificeres som en del af investeringen i den associerede virksomhed, hvorfor det ikke er tilladt at klassificere goodwillen som et immaterielt aktiv, som man normalt gør. Goodwill skal nedskrivningstestes hvert år jf. IFRS 3, og siden goodwill bliver en del af investeringen i den associerede virksomhed, er det tilladt at tilbageføre en tidligere nedskrivning (Fedders, 2012; s. 635).

Casevirksomheder

Moder A/S købte for 1 år siden 35 pct. af stemmerettighederne og aktiekapitalen i Associerede A/S for kr. 600 mio. Den overtagne kapital udgjorde kr. 175 mio. på overtagelsestidspunktet, og egenkapitalen var fordelt således:

Aktiekapital:	kr. 500 mio.
Øvrig egenkapital:	<u>kr. 600 mio.</u>
Egenkapital i alt:	kr. 1.150 mio.

Ligesom ved udregning af goodwill skal den indre værdi kendes for at udregne den ufordelte merkøbspris. Den indre værdi af aktiekapitalen på overtagelsestidspunktet kan udregnes ved at tage forholdet mellem den købte del af aktiekapitalen på kr. 175 mio. og dividere den med

aktiekapitalens samlede størrelse og gange dette forhold med egenkapitalen i alt. Den indre værdi på overtagelsestidspunktet udgjorde:

$$\text{Kr. } 175 / 500 \times 1.150 = \text{kr. } 403 \text{ mio.}$$

Merkøbsprisen i alt for kapitalandelene kan udregnes til ved at fratække de kr. 403 mio. fra kostprisen på kr. 600 mio.:

$$\text{Kr. } 600 - \text{kr. } 403 = \text{kr. } 197 \text{ mio.}$$

Denne merkøbspris består af fordelt merkøbspris, der udgør købsomvurderingen af en grund i Associerede til kr. 50 mio., og ufordelt merkøbspris. Den ufordelte merkøbspris findes ved at trække Moder A/S's andel af omvurderingen, som udregnet under købsomvurdering i afsnittet ovenfor, fra merkøbsprisen, mens den udskudte skat af omvurderingen tillægges:

$$\text{Kr. } 197 - \text{kr. } 17,5 + 13 = \text{kr. } 192 \text{ mio.}$$

Dette vil ved fuldkonsolidering være goodwill, men siden der er tale om associerede virksomhed, kaldes det ufordelt merkøbspris. Da, der er gået et helt regnskabsår, skal der foretages afskrivninger. Brugstiden er fastsat til 10 år, hvorfor den ufordelte merkøbspris efter afskrivninger er:

$$\text{Kr. } 192 - (\text{kr. } 192 / 10 \text{ år}) = \text{kr. } 173 \text{ mio.}$$

Dette beløb skal medtages i equity udregningen, og påvirker den positivt, idet den tillægges equity værdien.

8.2.6 Beregning af equity-metoden

Med alle ovenstående korrektioner kan den indre værdi af Moder A/S's kapitalandele i Associerede A/S nu udregnes, og beregnes således (Møller, 2012; s. 160):

Tabel 22: Udregning af equity værdi

Overvirksomhedens ejerandel af den associerede virksomheds egen opgjorte egenkapital minus de heri indeholdte urealiserede avancer ved salg til overvirksomheden (upstream salg)
Minus overvirksomhedens ejerandel af associerede virksomhed gange de urealiserede avancer i overvirksomhedens egenkapital, der er fremkommet ved salg til den associerede virksomhed (downstream salg) (fuld eliminering i ÅRL).
Plus overvirksomheden ejerandel af fordelt merkøbspris, der stadig er i behold i den associerede på opgørelsestidspunktet
Plus overvirksomhedens ufordelte merkøbspris

Casevirksomheder

Der tages udgangspunkt i Associerede A/S's egen opgjorte egenkapital. Heri fratrækkes de interne avancer efter skat indeholdt i Associerede A/S, det vil sige de kr. 25 mio. som er udregnet ovenfor.

Derefter udregnes Moder A/S's andel af Associerede A/S's egenkapital:

$(kr. 1.710 \times 0,35) - kr. 25 = kr. 574 \text{ mio.}$

Her fratrækkes avancer efter skat indeholdt i Moder A/S's egenkapital, hvor disse skal helt elimineres, idet Moder A/S følger ÅRL:

$Kr. 574 - (kr. 90 - kr. 22) = kr. 506 \text{ mio.}$

Hertil tillægges fordelt merkøbspris i behold, hvilket vil sige, at aktiverne, som merprisen knytter sig til, ejes af Associerede A/S, det vil sige, at de ikke er solgt. Fordelt merkøbspris i behold er grunden, der er omvurderet, hvor beløbet er efter skat:

$Kr. 506 + kr. 13 = kr. 519 \text{ mio.}$

Til sidst tillægges den ufordelte merkøbspris, hvor der er foretaget afskrivning:

$Kr. 519 + kr. 173 = kr. 692 \text{ mio.}$

Dette giver en equity værdi på kr. 692 mio., der bogføres under "kapitalandele i associerede virksomheder" under aktivsiden.

Ligeledes kan equity-indtægten findes, og beregnes således (Møller, 2012; s. 160):

Tabel 23: *Udregning af equity indtægt*

Overvirksomhedens ejerandel af den associerede virksomheds egen opgjorte resultat minus de heri indeholdte urealiserede avancer
Minus overvirksomhedens ejerandel i den associerede virksomhed gange de urealiserede avancer i overvirksomhedens resultat, der er fremkommet ved salg til den associerede virksomhed (fuld eliminering i ÅRL).
Minus årets ændring i overvirksomhedens fordelte købsmerpris, der er i behold i den associerede virksomhed
Minus årets ændring i overvirksomhedens ufordelte købsmerpris

Der tages udgangspunkt i Associerede A/S's egen opgjorte resultat, hvor der hertil fratrækkes interne avancer i Associerede A/S:

$$(\text{kr. } 560 \times 0,35) - \text{kr. } 25 = \text{kr. } 171 \text{ mio.}$$

Dernæst fratrækkes de urealiserede avancer i Moder A/S, hvilket igen sker ved fuld eliminering, siden Moder A/S følger ÅRL:

$$\text{Kr. } 171 - \text{kr. } 68 = \text{kr. } 103 \text{ mio.}$$

Heri fratrækkes årets ændring i Moder A/S's fordelt købsmerpris. Der vil være en ændring i den fordelte merkøbspris, når Associerede A/S sælger en eller flere aktiver købsmerpris er knyttet til, eller der sker købsomvurdering. Der er sket købsomvurdering af en grund i Associerede, hvorfor dette ændrer den fordelte købsmerpris:

$$\text{Kr. } 103 - \text{kr. } 13 = \text{kr. } 90 \text{ mio.}$$

Til sidst fratrækkes årets ændring i den ufordelte merkøbspris. Dette er nedskrivning ifølge IFRS eller afskrivning og/eller nedskrivning ifølge ÅRL:

$$\text{Kr. } 90 - \text{kr. } 19 = \text{kr. } 71 \text{ mio.}$$

Dette giver en equity indtægt på kr. 71 mio., der bogføres under "indtægter fra associeret virksomhed" under resultatopgørelsen.

Equity værdien og indtægten her over er udregnet efter ÅRL. Anvender Moder A/S IFRS i stedet vil værdien og indtægten være højere, idet downstream salg kun er elimineret med Moder A/S's forholdsmæssige ejerandel. Det vil sige, der kun skal foretages avance eliminerings for kr. 24 mio. frem for kr. 68 mio. samt der ikke afskrives på goodwill, hvorfor kr. 19 mio. ikke fratrækkes. Forskellen mellem ÅRL og IFRS ved anvendelse af equity-metoden er vist i tabellen herunder.

Tabel 24: *Equity værdi og equity indtægt ved ÅRL og IFRS*

ÅRL kontra IFRS	Efter ÅRL	Efter IFRS
Moders A/S's adel af Associerede A/S's egen opgjorte egenkapital	599	599
Minus interne avancer i Associerede A/S	- 25	- 25
Minus interne avancer i Moder A/S	- 68	- 24
Plus fordelt merkøbspris i behold	13	13
Plus ufordelt merkøbspris i behold	173	192
Equity værdi	692	755
Overvirksomhedens ejerandel af den associerede virksomheds egen opgjorte resultat	196	196
Minus de heri indeholdte urealiserede avancer	- 25	- 25
Minus interne avancer i overvirksomheden	- 68	- 24
Minus årets ændring i den fordelte købsmerpris, der er i behold	- 13	- 13
Minus årets ændring i overvirksomhedens ufordelte købsmerpris	- 19	0
Equity indtægt	71	134

Equity værdien og equity indtægten for IFRS er henholdsvis kr. 755 mio. og kr. 134 mio. Der foretages ikke afskrivning af ufordelt merkøbspris på kr. 19 mio. og den mindre eliminerings af salg på kr. 68 mio. – kr. 24 mio. = kr. 44 mio., hvor dette tilsammen giver en forskel på kr. 63 mio.

8.2.7 Nettoopskrivningsreserven og det færdige koncernregnskab

En associerede virksomheden kan ligesom alle andre virksomheder foretage opskrivninger af aktiver, hvorfor dette vil øge egenkapitalen. Det er heller ikke sikkert at der udbetales udbytte til aktionærene, hvorfor dette også øger egenkapitalen. Dette vil øge værdien af overvirksomhedens kapitalandele i associerede virksomheder. Denne øgede værdi i den associerede virksomheden bliver medregnet i equity værdien. Dette sker ved at indregne stigningen i værdien af kapitalandelene i de associerede virksomhed på posten ”reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode” jf. ÅRL § 43a stk. 5.

Denne reserve viser dermed summen af de u-udloddede resultater i den associerede virksomhed, og de værdistigninger på aktiverne, der er bundet på den associerede virksomhedens egenkapital (Møller, 2012; s. 136).

Da reserven er bundet, er det ikke tilladt for overvirksomheden at udlodde af den. Dette skyldes, at nettoopskrivningen ingen likviditetsmæssig virkning har, hvorfor der ikke udloddes noget fra den til overvirksomhedens aktionærer.

Casevirksomheder

Associerede A/S har et resultat på kr. 560 mio., men udlodder ikke noget til aktionærene, hvorfor der i Moder A/S skal være indregnet en nettoreserve efter indre værdis metode. Nettoopskrivningsreserven udregnes ved at trække udbytte, der tilkommer overvirksomheden, fra i equity værdien, idet modtagne udbytte reducerer posten. Herefter trækkes kostprisen for kapitalandelene fra den ”udbytte frie” equity værdi, og nettoreserven er fundet. For Moder A/S bliver nettoreserven:

kr. 692 – kr. 600 = kr. 92 mio.

Posten skal som nævnt kaldes ”reserven for opskrivning efter den indre værdis metode”, og skal vises særskilt i egenkapitalen jf. ÅRL § 43a.

Dette giver et færdigt koncernregnskab inklusiv den indre værdis metode, der er vist i tabellerne herunder:

Tabel 25: *Færdig koncernresultatopgørelse*

Resultatopgørelse (mio. kr.)	Koncern
Nettoomsætning	1.910
Ændring i lagre af færdigvarer og varer under fremstilling	415
Arbejde udført for egen regning	115
Andre driftsindtægter	105
Vareforbrug	725
Bruttofortjeneste/tab	1.820
Personaleomkostninger	175
Afskrivninger	306
Andre driftsomkostninger	45
Indtægter fra Associeret virksomhed	71
Finansielle indtægter	15
Finansielle omkostninger	35
Ordinært resultat før skat	1.345
Skat af årets resultat	130
Minoritetens andel af årets resultat	46
Årets resultat	1.169

Tabel 26: Færdig koncernbalance, aktivsiden

Balancen (mio. kr.)	Koncern
Aktiver	
<i>Anlægsaktiver</i>	
Immaterielle anlægsaktiver	
Goodwill	211
Materielle anlægsaktiver	
Grunde og bygninger	21.700
Maskiner	7.362
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	1.100
Finansielle anlægsaktiver	
Kapitalandele i associerede virksomheder	692
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	25
Anlægsaktiver i alt	31.090
<i>Omsætningsaktiver</i>	
Varebeholdning	
Råvarer	1.885
Varer under fremstilling	2.255
Færdigvarer	1.640
Tilgodehavender	
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	615
Tilgodehavender hos associerede virksomheder	25
Andre tilgodehavender	670
Værdipapirer	100
Likvid beholdning	1.323
Omsætningsaktiver i alt	8.513
Aktiver i alt	39.603

Tabel 27: Færdig koncernbalance, aktivsiden

Balancen (mio. kr.)	Koncern
Passiver	
<i>Egenkapital</i>	
Reserve for nettoopskrivning efter indre værdis metode	92
Øvrig egenkapital	9.757
Egenkapital i alt	9.849
Minoritetsandel	403
Hensættelser til udskudt skat	123
<i>Gældsforpligtelser</i>	
Langfristede gældsforpligtelser	
Gæld til realkreditinstitutter	23.315
Kortfristede gældsforpligtelser	
Kortfristet del af langfristede gæld	3.750
Leverandør af varer og tjenesteydelser	1.453
Gæld til associerede virksomhed	15
Selskabsskat	695
Gældsforpligtelser i alt	29.754
Passiver i alt	39.603

9. Konklusion

Har en modervirksomhed bestemmende indflydelse på en dattervirksomhed, er der et koncernforhold, hvorfor der skal udarbejdes et koncernregnskab. Ifølge ÅRL foreligger der bestemmende indflydelse, når modervirksomheden direkte eller indirekte har over 50 % af stemmerettighederne i dattervirksomheden, dermed har beføjelser til at styre dattervirksomhedens økonomiske og driftsmæssige beslutninger. Ifølge IFRS foreligger der bestemmende indflydelse, når investor har indflydelse på dattervirksomheden, eksponeret overfor eller ret til variabelt afkast fra dattervirksomheden, samt mulighed for at anvende indflydelsen til at påvirke afkastet. En forskel mellem ÅRL og IFRS er grænsen for, hvornår der foreligger bestemmende indflydelse gennem stemmeandele, idet stemmerettigheder under 50 % giver alt andet lige ikke bestemmende indflydelse ifølge ÅRL, mens det skal vurderes nærmere ifølge IFRS. Dette betyder at, hvor der ifølge ÅRL ikke foreligger bestemmende indflydelse, giver IFRS mulighed for at der faktisk er bestemmende indflydelse.

Indregning af dattervirksomheder sker ved fuldkonsolidering, og viser koncernvirksomhederne som én samlet enhed. Dette sker gennem korrektioner og elimineringer i modervirksomhedens og dattervirksomhedens regnskaber, der ligger til grund for koncernregnskabet. Koncerninterne transaktioner elimineres, idet man da sikrer, at transaktionerne kun indregnes én gang, således at koncernregnskabet ikke oppustes ved at virksomhederne handler med hinanden, idet denne handel ikke skaber værdi for koncernen regnskabsmæssigt. Det betyder dermed ikke, at koncernhandel er negativt, idet koncernvirksomhederne kan samarbejde om at skabe værdi ud af koncernen.

Det, at modervirksomheden har bestemmende indflydelse, er ikke ensbetydende med, at modervirksomheden ejer hele dattervirksomheden, hvorfor der ved indregningen skal udskilles minoritetsinteresse. Denne post er med til at oplyse, hvor meget af koncernresultatet og koncernegenkapitalen der reelt tilkommer koncernen, idet det har betydning, om koncernen har hele den givne egenkapital til rådighed, eller kun fx 75 pct. af den.

Der skal desuden indregnes goodwill, der viser modervirksomhedens forventning til fremtidig mer-indtjening i opkøbte dattervirksomheder, og hvor goodwill skal afskrive jf. ÅRL. En udfordring ved afskrivning af goodwill er, at det ikke er sikkert, at den forventede fremtidige mer-indtjening opnås i samme takt, som der afskrives, hvorfor der i kommende år opnås en større, uberettigede, indtjening. Dette taler derfor for IFRS's metode om at nedskrivningsteste goodwill hvert år, idet dette vil give en bedre fordeling af goodwill i dens (ubegrænset) levetid.

Har modervirksomheden ikke bestemmende indflydelse i en virksomhed, kan der være tale om betydelig indflydelse, hvorfor virksomheden er en associerede virksomhed. Betydelig indflydelse formodes at foreligge, når overvirksomheden har under 50 pct. af stemmerettighederne, men mere end 20 pct., og fx gennem kontraktforhold mulighed for at afsætte og ansætte et medlem af bestyrelsen. Dette gælder både for ÅRL og IFRS.

Associerede virksomheder indregnes i koncernregnskabet ved equity-metoden. Ved denne metode indregnes overvirksomhedens andel af den associerede virksomheds aktivitet op i koncernregnskabet på en linje, altså én linje i resultatopgørelsen, én linje på aktivsiden og én linje på passivsiden.

Metoden tager højde for koncerninterne transaktioner, men kun koncerninterne avancer, idet overvirksomheden kan godt have gæld og tilgodehavender i den associerede, da disse ikke øger størrelsen på egenkapitalen i den associerede. Derimod må det antages, at renter heraf påvirker equity indtægten, og dermed equity værdien. Disse skal givetvis ikke elimineres, idet de tilhørende tilgodehavender og gæld ikke skal. De interne avancer er indregnet i både overvirksomheden og den associerede, hvorfor disse skal elimineres fra indregningen.

Der er her forskel på ÅRL og IFRS, hvor ÅRL anser alt downstream salg for en del af koncernen, hvorfor dette skal elimineres, mens IFRS kun anser overvirksomhedens forholdsmæssige andel af den associerede virksomhed for en del af koncernen, hvorfor det kun er denne del der skal elimineres. Dette kan give betydelige forskelle i equity værdien og indtægten, idet hvor en overvirksomhed og associerede virksomhed der har meget intern samhandel vil der, alt andet lige, skulle elimineres betydelig mere under ÅRL end ved IFRS.

Der skal i beregningen medtages ufordelt merkøbspris. Denne merkøbspris skal behandles magen til goodwill, dog med den undtagelse at en foretagen nedskrivning skal tilbageføres. Ufordelt merkøbspris er, tilsvarende goodwill, en forventning til fremtidig mer-indtjening i den associerede virksomhed, og skal behandles ligesom goodwill, hvor der skal foretages afskrivninger ifølge ÅRL og nedskrivningstestes ifølge IFRS. Til forskel for almindelig goodwill kan en tidligere foretagen nedskrivning tilbageføres, hvilket ikke er logisk, idet enten har man opnået mer-indtjeningen eller så har man ikke. At det er tilladt at tilbageføre en tidligere foretagen nedskrivning, skyldes sandsynligvis, at ufordelt merkøbspris netop ikke er goodwill.

Der skal desuden indregnes en nettoreserve, hvor bl.a. den associerede virksomhed ikke ubetaler udbytte, idet ikke-udbetalte udbytter er indregnet i equity værdien, men har ingen likviditetsmæssig virkning, hvorfor de skal bindes på egenkapitalen. Overvirksomheden vil ellers kunne udbetale udbytte til sine egne aktionærer uden at have likvider at udbetale af.

Dermed er to af tre lovgivningsmæssigt indregningsmetoder undersøgt, hvor den sidste er pro rata konsolidering, og alle tre udgør tilsammen hvad der kan indregnes i koncernregnskabet.

10. Litteraturliste

Bøger:

Abnor, Ingeman, Bjerke Bjørn (2009): Methodology for creating business knowledge, Sage Publications. 3. udgave.

Christensen, John og Mogens Nielsen (2009): Virksomhedens årsregnskab, Syddansk Universitetsforlag, 6. udgave.

Christiansen, Kirska Schell, Tem Vester Christiansen (2012/2013). RegnskabsMemo. Magnus Informatik. 6. udgave.

Dahl, Allan Sort (2013). Kompendium i koncernregnskab. Aspiri. 1. udgave.

Fedders, Jan og Henrik Steffensen (2012). Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS. Karnov Group. 4. udgave.

Heldbjerg, Grethe (2006). Grøftegravning i metodisk perspektiv. Samfundslitteratur. 1. udgave.

KPMG (2013/14). Indsigt i årsregnskabsloven – KPMG's praktiske guide til forståelse af loven. Udgivet af KPMG. 8. udgave.

Møller, Peder Fredslund (2012). Introduktion til koncernregnskaber. Gjellerup / Gads forlag. 12. udgave.

PWC (2014). Regnskabshåndbogen 2014. Udgivet af PWC.

Anvendte love og standarder:

IAS 27 – Separate regnskaber

IAS 28 – Investeringer i associerede virksomheder og joint ventures

IAS 36– Værdiforringelse af aktiver

IFRS 3 – Virksomhedssammenslutninger

IFRS 10 – Koncernregnskaber

IFRS 11 – Fælles ordninger

ÅRL – Årsregnskabsloven